

Skapt og elsket slik?

En empirisk analyse av LHBT+-personers gudsbilde og selvilde

Ragnhild Narvestad Hungnes

Veileder

Førsteamanuensis Anne Austad

VID vitenskapelige høyskole
Menighetsfakultet vitenskapelig høyskole
MADIA 599 Masteroppgave (30 ECTS)
Master i diakoni
Mai 2019

Forord

Når oppgaven nå ferdigstilles ser jeg tilbake på oppgaveprosessen med stor takknemlighet. Først av alt ønsker jeg å takke VID og MF for friheten som gjorde at jeg kunne forske på det jeg aller helst ønsket å belyse med et diakonalt blikk.

En stor takk rettes til veilederen min, Anne Austad. Jeg setter pris på din faglige tyngde, engasjement og for å ha veiledet meg gjennom hele prosessen. Takk for fleksibilitet, gode samtaler, utfordringer og støtte.

Videre vil jeg takke Eilif, mamma og pappa for korrekturlesning, nyttige og interessante innspill, og for at dere har motivert meg til å strekke meg enda lenger. Tusen hjertelig takk for at dere har tatt dere tid til å hjelpe meg forbedre oppgaven.

Jeg ønsker også å takke de som hjalp meg gjennom bacheloroppgaven min på MF i 2017: studieansvarlig Astrid Sandsmark og veileder Tone Stangeland Kaufman. Dere hjalp meg å oppdage forskningsglede og lærte meg mye om forskning og skriveprosessen. Dette kom godt med i arbeidet med denne oppgaven også.

Til slutt vil jeg takke informantene som har stilt opp til intervju og delt så mye av seg selv. Uten deres erfaringer hadde jeg ikke kunnet skrive denne oppgaven. Deres mangfold i erfaringer og personligheter gjør oppgaven unik, og jeg er takknemlig for at dere har delt deres historier med meg. I denne forbindelse vil jeg også takke de som har hjulpet meg komme i kontakt med akkurat disse informantene. Ewig takknemlig for det. Selv om jeg i dette avsnittet ikke kan nevne noen navn, så vet dere hvem dere er. Takk!

Oslo, 12.05.2019

Ragnhild

Sammendrag

I denne oppgaven settes søkelyset på LHBT+-personers gudsbilde og selvbilde. Dette er en minoritetsgruppe som har blitt sett skjevt på av kirken og samfunnet i lang tid. Nå er vi inne i en periode hvor synet på LHBT+-personer er mer positivt, men det er fortsatt en gruppe som opplever stigmatisering. Derfor er det behov å ta et diakonalt blikk på hvordan denne gruppen opplever eget gudsbilde og selvbilde. Jeg har forsket på følgende problemstilling: *Hva karakteriserer LHBT+-personers opplevde gudsbilde og hva betyr dette for deres opplevde selvbilde?*

Oppgaven er basert på religionspsykologiske teorier, og dybdeintervjuer av syv personer som identifiserer seg med LHBT+-samfunnet. Mange blir fortalt at deres legning er syndig av kirkelige ledere og kristne forbilder. I materialet kommer det frem at dette kan gjøre det vanskelig å forholde seg til både egen identitet, Gud og kirken. Informantene strever med å få denne delen av forkynnelsen til å passe med tanken på Gud som skaper og som kjærlighetens Gud. Det kommer også frem at informantenes tidlige gudsbilder, om en Gud som virker forståelsesfull og varm, virker beskyttende i senere møter med negative gudsbilder.

Oppgaven ender med et blikk løftet mot kirken og diakoniens særlige ansvar i møte med denne gruppen.

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	7
1.1 TEMA.....	7
1.2 BEGRUNNELSE FOR VALG AV TEMA	7
1.3 FORSKNINGSOVERSIKT.....	8
1.3.1 LHBT+-personer og gudsbilde	8
1.3.2 LHBT+-personers gudsbilde og selvbilde.....	9
1.3.3 LHBT+-personers selvbilde	11
1.4 FORSKNINGSSPØRSMÅL	12
1.5 SENTRALE BEGREPER.....	12
1.5.1 Definisjon av LHBT+.....	12
1.5.2 Definisjon av gudsbilde	13
1.6 FAGLIG PLASSERING OG FORSKNINGSDSIGN.....	13
1.7 MOTIVASJON	14
1.8 BEHANDLINGEN AV HOMOFILISPØRSMÅLET I DNK.....	15
1.8.1 Behandlingen av homofilis spørsmålet i Dnk fram til 2013 (Fagerli, 2013)	15
1.8.2 Behandlingen av homofilis spørsmålet i Dnk etter 2013.....	16
1.9 TEORI	16
2. METODE	18
2.1 UTVALG OG INFORMANTER	18
2.1.1 Utvalg	18
2.1.2 Presentasjon av informantene.....	19
2.2 INTERVJUPROSESSEN.....	21
2.3 REFLEKSJONER OM OPPGAVENS RELIABILITET, VALIDITET OG GENERALITET	22
2.3.1 Reliabilitet	22
2.3.2 Validitet	22
2.3.3 Generalitet	23
2.3.4 Forskningsetikk.....	24
2.3.5 Refleksivitet	24
2.4 ANALYSEPROSESSEN	25
3. TEORETISKE PERSPEKTIVER OG RELEVANT EKSISTERENDE FORSKNING	26
3.1 GUDSBILDE	26
3.1.1 Utvikling i syn på gudsbilde: Fra Freud til Rizzuto.....	26
3.1.2 Ulike gudsbilder.....	27
3.2. GUDSBILDET OG SELVET.....	28
3.2.1 Religiøs mestring.....	28

3.1.2 Skam og skammens effekt på mennesket.....	29
3.2.3 Gudsbildets påvirkning på selvet	31
4. INFORMANTENES ERFARINGER AV GUDSBILDE OG SELVBILDE	32
4.1 ANALYSE AV INFORMANTENES HELHETLIGE FORTELLING	32
4.1.1 Lukas	32
4.1.2 Johanne	34
4.1.3 Maria	35
4.1.4 William	37
4.1.5 Kristin	39
4.1.6 Emma	41
4.1.7 Hanne	43
4.2 FORANDRING OG BEVARING AV GUDSBILDER	45
4.2.1 Utvidet gudsbilde	45
4.2.2 Frihet og rom til å utvikle eget gudsbilde	46
4.2.3 Skillet mellom forkynnere og Gud.....	47
4.2.4 Gudsbilde og erfaring.....	49
4.3 SELVBILDET I MØTE MED KIRKEN OG KRISTNE	49
4.3.1 Betydningen av å vite hvor kirken/noen står.....	49
4.3.2 Betydningen av at andre kjemper.....	51
4.4 GUDSBILDE OG SELVBILDE	51
4.4.1 Formidlede gudsbilder påvirket selvbilde negativt	51
4.4.2 Gudsbilde påvirket selvbilde positivt.....	52
4.5 MENNESKER OG KIRKENS PÅVIRKNING PÅ INFORMANTENES GUDSBILDER OG SELVBILDER	54
4.5.1 Negativ påvirkning på gudsbilde og selvbilde.....	54
4.5.2 Mennesker/kirkens positive påvirkning på informantene	56
5. DRØFTING	58
5.1 HVA KATEGORISERER LHBT+-PERSONERS OPPLEVDE GUDSBILDE?	58
5.2 SELVBILDE I SAMSPILL MED GUDSBILDENE	60
5.2.1 Destruktive gudsbilder	60
5.2.2 Positive gudsbilder	62
5.3 HVA HAR KIRKENS BEHANDLING AV «HOMOFILISAKEN» BETYDD FOR OPPLEVD SELVBILDE OG GUDSBILDE?	63
5.4 HVORDAN HAR DET Å KOMME TIL RETTE MED EGEN SEKSUALITET/IDENTITET VÆRT KNYTTET TIL GUDSTRO OG GUDSBILDER? ..	64
5.4.1 Religiøs mestring.....	64
5.5 I LYS AV FORSKNINGSOVERSIKTEN	67
6. HVA KAN DIAKONIEN TA MED SEG VIDERE?.....	69
7. KONKLUSJON.....	71

LITTERATURLISTE.....	73
APPENDIX	76
VEDLEGG 1: INFORMASJONSSKRIV TIL INFORMANTER.....	76
VEDLEGG 2: INTERVJUGUIDE.....	79

1. Innledning

1.1 Tema

Et gjennomgående tema i kirkelig kontekst er hvordan kirken skal forholde seg til personer med LHBT+-identitet¹. Den norske kirke (Dnk) har i mange år vært splittet i spørsmålet, hvor saken først og fremst har vært diskutert fra et teologisk-etisk perspektiv (Mellomkirkelig råd, 2013, s. 89). I de senere årene har det imidlertid skjedd et paradigmeskifte hvor LHBT+-personer har fått økt støtte i flere kirkesamfunn. Likevel er dette en gruppe som stadig møter motstand i større eller mindre grad, både i kirken og i samfunnet for øvrig.

I denne masteroppgaven ønsker jeg å se nærmere på LHBT+-personers gudsbilde og selvbylde. Nærmere bestemt ønsker jeg å studere deres opplevde gudsbilde og selvbylde i lys av den såkalte «homofilisaken». Oppgaven vil se på hvordan LHBT+-personer selv opplever å få sin seksualitet diskutert som noe kontroversielt i kirken og hvordan de selv mener at dette har hatt innvirkning på deres gudsbilde. Hvordan påvirker det dem når kirken forkynner en gud som ikke syntes deres seksualitet er optimal, eller motsatt, når det forkynnes om en gud som aksepterer deres seksualitet på lik linje med andres? Jeg ønsker å søke mer kunnskap om kirkens ansvar overfor denne gruppen, og lurer på hvordan LHBT+ personer opplever at kirken har påvirket deres gudsbilde og selvbylde.

1.2 Begrunnelse for valg av tema

Både innenfor og utenfor kirken eksisterer det et mangfold av seksualiteter. Jeg opplever det som vesentlig og relevant å se på tematikken fra LHBT+-personers perspektiv, med fokus på opplevd gudsbilde og selvbylde i møte med kirken.

1.2.1 Diakoni

Temaet for oppgaven berører diakonien på flere punkter slik den er presentert i Plan for diakoni (Kirkerådet, Den norske kirke, 2008). Kirken fremmer gang på gang et ønske om å være en aktiv samfunnsaktør, og en av grunnpilarene i diakonien er inkluderende fellesskap;

---

¹ LHBT+ er en samlebetegnelse på alle som har en annen seksualitet enn heterofili. Den inkluderer lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og personer med andre seksuelle legninger som ikke faller innenfor de nevnte kategoriene.

«Å styrke båndene mellom mennesker og knytte nye bånd der forhold er gått i stykker, er en diakonal utfordring. Gode fellesskap gir alle mulighet til både å yte og å ta imot. De har plass til mangfoldet og sørger for at ingen faller utenfor.» (Plan for diakoni i Den norske kirke, s. 18)

I planen uttrykkes det at det finnes «*grupper i det norske samfunnet som bærer på en historie preget av sår i forhold til Dnk*» (Kirkerådet, Den norske kirke, 2008, s. 14). Eksempelene som blir nevnt i den sammenheng er samer og tatere. LHBT+-samfunnet kan også ses på som en gruppe som har opplevd negative konsekvenser grunnet kirkens behandling og holdninger rettet mot dem. Seksuell legning blir nevnt én gang i planen, som en del av et reflekterende spørsmål til menighetene: «*Skaper etnisk bakgrunn, kjønn, seksuell legning, alder, utviklingshemning, språk eller sosial posisjon, økonomi og klær avstand?*» (s. 19).

Hans Morten Haugen bruker kirkenes holdning til blant annet LHBT+-personer som eksempel på at kirken i flere tilfeller viker fra diakoniens mål om «*betingelsesløs kjærlighet*». Han mener dette står i motsetning til kirkenes understrekning av «*betydningen av fellesskap og å møte mennesker slik de er (...)* Kirkene er med rette oppfattet som rangerende eller dømmende» (Haugen, 2018, s. 25). Samtidig åpner kirkens diakonale perspektiv for å gjenopprette dens brutte relasjon med LHBT+-samfunnet.

1.3 Forskningsoversikt

I det kommende skal jeg kort presentere tidligere forskning og plassere oppgaven i dette feltet.

1.3.1 LHBT+-personer og gudsbilde

I tidsskriftet *Journal of Spirituality* skriver Louis Hoffman, Sandra Knight, Scott Boscoe-Huffman og Sharon Stewart om gudsbilder og mangfoldighet blant mennesker (Chapter 13. Diversity Issues and the God Image, 2007). De tar for seg gudsbilder til kvinner, LHBT+-personer og mørkhudede, med vekt på at Gud ofte blir sett på som en hvit, heterofil mann. Forfatterne er kritiske til tanken om at gudsbildet først og fremst formes av foreldrene i barndommen, et slags gudsbilde som forblir så å si det samme gjennom hele livet. Artikkelen argumenterer for at gudsbildene til LHBT+-personer blir sterkt preget av blant annet deres møte med religiøse autoriteter, kultur (både kristen- og samfunnskultur) og politikk (s. 268). Altså at gudsbildene deres blir formet av senere møter og erfaringer.

De skriver at LHBT+-personer fortsatt blir møtt med negativitet rundt deres legning, selv om de på papiret de siste årene har fått flere rettigheter og det uttrykkes at de er velkomne i flere kirkemiljøer. De sammenlikner denne tosidigheten med uttrykket «*Elsk synderen, fordøm synden*», som de påstår kan føre til at LHBT+-personer opplever at deres seksualitet er feil, mens heterofiles seksualitet er naturlig (s. 268). Forfatterne trekker også frem tosidigheten ved forkynnelsen av en gud som elsker alle og en gud som ser på LHBT+-seksualiteter som synd. «*They experience rejection and judgement from many in the church while being told about God's love and grace*» (s. 265).

Videre skriver de også om at LHBT+-individer påvirkes av religiøse normer som ser ned på deres legning. For det første fører det til at mange velger å undertrykke legningen sin, noe som kan føre til at man ikke får utviklet et autentisk 'jeg' og som en følge av dette kan utvikle alvorlige psykiske problemer. For det andre fører det til at flere LHBT+-personer forlater kirken og noen mister troen. Det siste er ikke synonymt med å bli kvitt de vonde følelsene og tankene som oppstod i møtet med en kirke som mener LHBT+-seksualitet er synd (s. 265-269).

1.3.2 LHBT+-personers gudsbilde og selvbilde

I forskningsartikkelen *Destroying False Images of God: The experiences of LGBT Catholics* (Deguara, 2018) presenterer Angele Deguara sin forskning på LHBT+-katolikkens² gudsbilder og hvordan disse endres parallelt med deres selvbilder. Forskningen er gjort empirisk med observasjon og dybdeintervjuer av LHBT+ katolikker i Malta og Italia, hvor henholdsvis 94 og 74 prosent av befolkningen tror på Gud (s. 319). Deguaras hovedfunn er at gudsbildene endrer seg i prosessen med å forene religiøs og seksuell identitet, og at det er «*en nær kobling mellom selvbilde og bilde av det guddommelige*» (s. 320).

Deguara mener det er viktig å utforske gudsbilder fordi det er «*et viktig element i reisen til selvaksept*» (s. 317). Hennes forskning viser blant annet at når LHBT+-personer har en sterk tro på Guds endeløse kjærlighet, så er det mulig å overkomme stigmatiseringen og negativiteten fra kirken. Deguara påpeker også LHBT+ personers evne til å skille mellom Gud og kirke, og materialet hennes viser at det er gjennom dette de klarer å endre gudsbildene sine (s. 317). Begynnelsen av reisen til informantene hennes er ofte preget av vonde erfaringer rundt egen

---

² Angele Deguara bruker selv begrepet LHBT, men jeg bruker LHBT+ i redegjørelsen for å skape best mulig flyt i oppgaven.

seksualitet, som «*avsky for seg selv, skyldfølelse, skam, frykt, depresjon og fortvilelse*» (s. 319). Flere har bedt til Gud om å ta vekk LHBT+-legningen deres og søkt hjelp hos religiøse veiledere. Senere i prosessen utviklet de mer positive følelser knyttet til sin seksualitet, og til tider kunne de føle på stolthet knyttet til både den religiøse identiteten og LHBT+-identiteten.

Informantene hadde gått gjennom perioder hvor de aktivt reflekterte rundt Gud på egenhånd, noe Deguara omtaler som et resultat av å leve i en slags *spirituell diaspora* (s. 319). Dette gjelder spesielt de som kommer fra en kirkebakgrunn som ser på homofili som synd. Denne refleksjonen ledet mange av informantene til konklusjonen at de er skapt som LHBT+ og dermed at deres seksualitet er en del av Guds plan. Dette betyr også at Gud ikke dømmer dem på grunn av legningen deres, i motsetning til kirken (ss. 319-20). Gudsbilder og selvbilde er tett knyttet sammen, men det er usikkert hva som endrer seg først og hva som eventuelt er årsakssammenhenger (s. 321).

Masteravhandlingen til tidligere diakonstudent Elin Røsok, «*Jeg tror han er glad for at jeg har funnet meg selv*»: *En undersøkelse av gudsrelasjon og gudsbilde hos homofile med tilknytning til kristne menighetsfellesskap*, tar for seg en tematikk som ligner på min. I denne avhandlingen intervjuet Røsok homofile om deres seksualitet og møte med kirken. Hun belyste følgende problemstilling: *Hvordan kan menigheter og det kristne fellesskapet påvirke homofiles gudsrelasjon og gudsbilde – og hvilke utfordringer gir dette kristen diakoni og menighetspraksis?*

For å gjøre dette har hun intervjuet fem menn (25-35 år) på Øst- og Sørlandet. Disse har alle vokst opp med tilknytning til en menighet med et konservativt syn på homofili. Det kommer ikke frem hvilken konfesjon menighetene hører til. Intervjuene har foregått som dybde- og individuelt intervju, som har vært semi-strukturerte.

Det kommer frem at informantenes gudsbilder og gudsrelasjoner endrer seg i prosessen med å komme til rette med egen seksuell identitet. I tillegg skiller informantene, på intervjutidspunktet, «*den guden de selv tror på fra den guden de opplever at menigheten tror på og forkynner*» (s. 110). Alle informantene har beholdt troen på Gud, men har i varierende grad fortsatt kontakt med et kristent fellesskap. Noen er aktive, mens andre tar avstand. Disse resultatene er interessante og det er spennende å se dette i lys av intervjuene jeg har gjort i forbindelse med min oppgave.

I denne oppgaven skal jeg se på LHBT+-personers gudsbilde og selvbilde. Kirkens rolle i dette får, i likhet med i Røsoks oppgave, en plass og blir sett på med et kritisk blikk. Til forskjell fra Røsok har jeg intervjuet både kvinner og menn, i aldersspennet 20-39. Jeg har også intervjuet personer fra hele landet og med ulikt forhold til tro og kirke. Dette gjør at gruppene våre skiller seg fra hverandre. Mine informanter har en større innbyrdes variasjon enn Røsoks, hvor informantene blant annet alle har vokst opp i en menighetssammenheng som familien har vært knyttet til og som har hatt et konservativt syn på homofili. Som Røsok nevner i sin oppgave (s. 55) har det i både teologiske-, samfunns- og bibelske sammenhenger vært større fokus på homofili enn de andre LHBT+-seksualitetene. Jeg ønsker derfor å presentere et større mangfold av personer og erfaringer.

Elin Røsok og jeg har brukt mye av den samme litteraturen, men med litt ulik vektning. Røsok har valgt et sjelesorgperspektiv og brukt religionspsykologiens teorier og begreper i analysen. Jeg holder meg til religionspsykologiens fagfelt. Oppgavene våre har altså noen likheter, men er vinklet ulikt og basert på ulike typer informanter med unike individuelle fortellinger og erfaringer. Dette gjør at oppgavene kan ses i sammenheng og berike hverandre, uten å overlappe for mye.

1.3.3 LHBT+-personers selvbilde

I den svenske rapporten *Hälsan och hälsans bestämningfaktorer för transpersoner. En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige* (Folkhälsomyndigheten, 2015) kommer det frem at én av tre transpersoner i Sverige har forsøkt å ta sitt eget liv. Dette viser at transpersoner har mye dårligere psykisk helse enn den resterende delen av populasjonen i Sverige. Mindre undersøkelser i norsk kontekst viser at LHBT+-personer opplever egen helse som dårlig i betydelig større grad enn heterofile. Undersøkelsene er derimot av såpass lite omfang at det er vanskelig å si noe om populasjonen for øvrig. Andre norske undersøkelser viser at LHBT+-personer i større grad enn resten av populasjonen opplever hatefulle ytringer og trusler (Fladmoe, Nadim, & Birkvad, 2019, s. 64) og har generelt litt dårligere psykisk helse (Anderssen & Malterud, 2013, ss. 69-79).

Som vi ser er det gjort forskning på LHBT+-personers selvbilder og på LHBT+-personers gudsbilder. Det er derimot gjort for lite forskning på LHBT+-personers selvbilde og helse i norsk kontekst til å trekke linjer til den generelle befolkningen. Innenfor kirken har det blitt

gjort særdeles lite forskning på LHBT+-personers opplevde selvbilde i møte med forkynnelse og det kristne fellesskapet. I senere tid har Hans Morten Haugen skrevet litt om dette i *Diakoni i velferdssamfunnet - Mangfold og dilemmaer* (2018, ss. 49-52).

Som vi ser har Røsok skrevet sin masteravhandling om et utvalg homofile sine forhold til kirken, belyst av deres gudsbilder. Deguara har forsket på LHBT+-personers selvbilde og gudsbilde i Malta og Italia. Det har også blitt gjort litt forskning i nordisk kontekst på LHBT+-personers selvbilde og mentale helse. I forlengelse av den forskningen jeg har presentert ovenfor ønsker jeg å se på samspillet mellom LHBT+-personers gudsbilder og selvbilder, i en norsk kontekst.

1.4 Forskningsspørsmål

Hovedproblemstillingen lyder som følger: *Hva karakteriserer LHBT+-personers opplevde gudsbilde og hva betyr dette for deres opplevde selvbilde?*

For å belyse denne problemstillingen har jeg følgende underspørsmål: Hvordan har det å komme til rette med egen seksualitet/identitet vært knyttet til gudstro og gudsbilder? Hva har kirkens behandling av «homofilisaken» betydd for opplevd selvbilde og gudsbilde?

1.5 Sentrale begreper

I det følgende vil jeg utdype noen sentrale begreper i forskningsspørsmålene, *LHBT+* og *gudsbilde*.

1.5.1 Definisjon av LHBT+

LHBT+ er en samlebetegnelse på alle som har en annen seksualitet enn heterofili: lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og personer med andre seksuelle legninger som ikke faller innenfor de nevnte kategoriene. Jeg velger å bruke denne betegnelsen fremfor den mest brukte LHBT for også å inkludere de som verken hører til i den heterofile eller LHBT-gruppen. Dette kom som et ønske fra personer som selv identifiserer seg som LHBT+, i arbeidet med intervjuguide og invitasjon til potensielle informanter. Noen av informantene jeg har intervjuet bruker LHBT+, mens andre bruker LHBT.

1.5.2 Definisjon av gudsbilde

Et gudsbilde er en forestilling om Gud som ofte inkluderer ulike karaktertrekk ved Gud og Guds syn på mennesker. Ifølge den argentinske psykoanalytiker Ana-Maria Rizzuto består en slik forestilling av både et «gudsbegrep» og en «gudsrepresentasjon». Gudsbegrepet «*oppretholdes først og fremst av logiske tankeprosesser*», mens gudspresentasjonen er basert på «*det vi har erfart i relasjoner til mennesker*» og er dermed emosjonelt ladet (Halstensen, 2016, ss. 42-43).

Gry Stålsett skiller mellom Gud med stor og liten g (Halstensen, 2016). Gudsbildet vårt sier noe om hvordan vi opplever og erfarer gud. Dette er gud med liten g, ettersom Gud med stor g ikke kan kategoriseres og defineres av menneskesinnet. Gud med liten g kan også skille seg fra hva vi rasjonelt tenker om Gud. På den andre siden har vi Gud med stor G som eksisterer uavhengig av vår opplevelse og tanker om hvem og hvordan Gud er.

Disse to innspillene påvirker min definisjon av gudsbilde. Vi snakker altså her om et gudsbilde som viser til gud med liten g og består av gudsbegrep og gudsforestilling. I oppgaven blir Gud skrevet med stor G når jeg omhandler teoriene, ettersom religionspsykologien har immanente teorier og ikke tar stilling til om det finnes en gud. Jeg kommer også til å bruke stor G i analysen og drøftingen om informantenes gudsbilder, ettersom det for dem er Gud.

1.6 Faglig plassering og forskningsdesign

Denne oppgaven plasseres innenfor det religionspsykologiske feltet. I religionspsykologien brukes begreper og teorier fra psykologien for å forklare og analysere menneskers religiøse side (Danbolt, Engedal, Hestad, Lien, & Stifoss-Hanssen, 2014, s. 18). Det er med andre ord en psykologisk tilnærming til tro og religion. Disse verktøyene kan brukes til å se på religion som en del av et helhetlig menneske, hvor religion står i samspill med erfaringer, relasjoner og livet for øvrig. Ifølge Lars Johan Danbolt vektlegger religionspsykologien «*erfaring og atferd og hvilken funksjon religion og livssyn har for den enkelte*» og som samfunnsfenomen (Religionspsykologi, 2014, s. 17).

I arbeidet med problemstillingen har jeg benyttet meg av empirisk forskning basert på intervju. Jeg har sett på teorier i forkant og etterkant av intervjuene. I både intervju- og skriveprosessen har materialet og eksisterende teori fra det religionspsykologiske fagfeltet blitt satt i spill med

hverandre. De religionspsykologiske perspektivene ses på som en disiplin som kan gi viktige bidrag til diakonien, for å forstå det helhetlige mennesket i møte med det religiøse.

1.7 Motivasjon

Jeg har i mange år vært opptatt av at vi som kirke skal omfavne hverandre med respekt og løfte opp mennesker som enkeltindivider og som gruppe. Under de heftigste debattene før Kirkevalget i 2015 opplevde jeg min eneste troskrise, hvor jeg ikke kunne forstå hvordan en kristen Gud kunne ville at LHBT+-personer heller skal ha det vondt med sin egen identitet enn å leve ut livet slik de er. Er det virkelig kjærlighetens Gud vi snakker på vegne av når vi argumenterer for at noens kjærlighet er mindre verdt?

Ut ifra teoriene jeg presenterer nedenfor er det tydelig at visse typer gudsbilder kan påføre enkeltindivider mye smerte. I de verste tilfellene kan de fungere som destruktive for personen som har gudsbildet. I lys av dette mistenker jeg at gudsbilder av en gud som forkaster homofili kan gjøre enorme skader på LHBT+-personers selvbilder. Hvis vi som kirke er med på å spre slike gudsbilder betyr det at vi er med på å påføre flere mennesker et ødeleggende og destruktivt gudsbilde som igjen kan føre til et destruktivt selvbilde. Diakonien har et samfunnsansvar jeg mener vi bør ta på alvor i møte med LHBT+-personer. Jeg ønsker derfor å utforske denne tematikken i lys av religionspsykologi og diakoni, for å se hvordan kirkens debatter rundt og holdninger til LHBT+-personers seksualitet påvirker enkeltindividers selvbilder.

Før jeg fortsetter ønsker jeg å understreke at LHBT+-personer absolutt har kunnskap og kraft til å tale for seg selv. Samtidig mener jeg at vi alle må dra lasset sammen og kjempe kampen for og med hverandre. Min posisjon i denne oppgaven er å presentere syv personers erfaringer og tanker rundt deres møte med kirken i lys av deres minoritetslegninger. Personlig tror jeg på en gud som vil det beste for mennesker og som unner oss alle livsutfoldelser og glede. Jeg tilhører selv ikke LHBT+, eller andre grupper som er spesielt utsatt verken i samfunnet eller i kirken, men ønsker å stå i solidaritet med de som gjør det. Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å gi meg selv og leseren et innblikk i LHBT+-personers erfaringer rundt gudsbilde og selvbilde.

1.8 Behandlingen av homofilis spørsmålet i Dnk

For å belyse konteksten til både oppgaven og informantene, skal jeg forsøke å gi et kort historisk omriss av kirkens behandling av homofilis spørsmålet og holdninger til LHBT+-personer. Del én av oversikten er et sammendrag basert på Gunnar Fagerlis artikkel *Homofile i kirken* (2013), mens del to tar for seg det som har skjedd i etterkant av artikkelens publisering.

1.8.1 Behandlingen av homofilis spørsmålet i Dnk fram til 2013 (Fagerli, 2013)

Kirken har i mange år måttet forholde seg til sterke meninger om LHBT+-personers plass både i kirken og i Guds rike. I 1954 omtalte et samlet Bispemøte homoseksuelle handlinger som «*perverse og forkastelige*» og anbefalte staten å ikke gjøre det lovlig å begå slike handlinger. Dette kan ses i sammenheng med at det frem til 1972 var ulovlig å være homofil i Norge, og at det selv etter lovendring var sosialt uakseptabelt.

Tonen ble litt mildere da Bispemøtet i 1977 uttalte at homofile har menneskeverd på lik linje med heterofile. I 1992 kom Biskop Sigurd Osberg med skarp kritikk av skjelningen mellom homofile og homofil praksis. Samme året sendte han brev til Bispemøtet med ønske om å drøfte «homofilis spørsmålet» på nytt. Dette førte til opprettelse av en arbeidsgruppe som skulle se videre på saken, og i 1995 kom de med utredningen *Homofile i kirken*. Det samme året vedtok Kirkemøtet at de ønsket verken å ansette personer «*som lever i homofilt samliv*» eller åpne for en liturgi for forbønn for likekjønnede par i kirken. De ytret derimot et ønske om at saken skulle bli tatt opp på nytt på Kirkemøtet to år senere. Det ble ikke fattet et nytt vedtak i 1997, men Bispemøtet var svært delt i saken. Bispemøtet uttrykte likevel at uenigheten ikke nødvendigvis truet kirken som en enhet.

Fem år senere, i 2002, ble Lærenemda satt på saken og bedt om å utarbeide en avklaring. Denne avklaringen ble publisert i 2006 med følgende konklusjon: Bibelens ordlyd «*avviser homofilt samliv*», men deltakerne i utvalget «*var uenige om hvordan disse tekstene skal tolkes og vektlegges i forhold til andre bibeltekster*». Året etter endrer Kirkemøtet sitt tidligere vedtak. Det ble opp til hvert enkelt bispedømme å ta avgjørelser om sin praksis i møte med homofile. I 2009 kom det en lovendring fra staten som gav likekjønnede rett til å gifte seg. Dette satte enda mer press på debatten i kirken.

I 2013 kom Bispedømmets samlivetiske utvalg med utredningen *Sammen. Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv*.

«Utvalget er enig om at homofile som er glade i hverandre og vil leve sammen, må sikres trygge rammer om sitt samliv, men utvalgets medlemmer konkluderer likevel ulikt på spørsmålet om likekjønnede par skal få lov til å gifte seg i kirken. Det er heller ikke enighet om å vedta liturgi for forbønn for borgerlig inngått likekjønnet ekteskap».
Helga Haugland Byfuglien, preses.

Det er tydelig at den såkalte «homofilisaken» har engasjert kirkens medlemmer og ledere fra flere hold. Kirken har vært splittet i mange år, men uttrykt ønske om å forbli én kirke. Det er først og fremst homofili som har blitt diskutert, og andre seksuelle legninger har ikke fått særlig stor plass i debatten. På Kirkemøtet i 2014 var det fortsatt ikke enighet i saken, og ingen nye vedtak ble tatt.

1.8.2 Behandlingen av homofilis spørsmålet i Dnk etter 2013

Som en motreaksjon til at Kirkemøtet i 2014 igjen valgte å ikke starte arbeidet med en vigselsturgi for likekjønnede ble Åpen Folkekirke opprettet. Åpen Folkekirke stilte med egne lister til bispedømmerådene, og nominasjonskomiteens liste ble for første gang utfordret. Listene skulle forsikre velgere som ønsket mulighet for likekjønnede til å kunne gifte seg i kirken, at personene de stemte inn ville kjempe for LHBT+-personers rettigheter i kirken. Før Kirkevalget i 2015 var spørsmålet om vigselsturgi for likekjønnede et hett diskutert tema. Det fikk såpass mye plass at mange refererer til det som et valg om liturgi for vigsel av likekjønnede. I april 2016 ble det vedtatt at likekjønnede par skal få gifte seg i kirken, og den nye vigselsturgien trådte i kraft i februar 2017.

1.8.3 Oppsummering

Det har siden 1954 foregått et paradigmeskifte i Dnks håndtering av «homofilisaken». Dette er i stor grad i tråd med endringer i norsk lov og holdningsskiftet i samfunnet for øvrig (Mellomkirkelig råd, 2013, s. 87). Debatten er derimot fortsatt preget av harde fronter.

1.9 Teori

I teoridelen vil jeg presentere teorier som omhandler gudsbilde, dets påvirkning på selvbilde, religiøs mestring og skam. Boken *Religionspsykologi* (Danbolt, Engedal, Hestad, Lien, &

Stifoss-Hanssen, 2014) dekker et bredt spekter av temaer innenfor religionspsykologi og gir en god og innholdsrik innføring i de nevnte teoriene. Boken er skrevet av flere anerkjente fagfolk og jeg kommer først og fremst til å bruke kapitlene skrevet av Gry Stålsett (Psykodynamiske perspektiver på religiøs tro - objektrelasjonsteori og selvpsykologi, ss. 97-111) og Tor Torbjørnsen (Religiøs mestring, ss. 127-141).

For å få bedre kjennskap til teoriene har jeg i tillegg fordypet meg i primær litteratur. Den argentinske psykoanalytiker Ana-Maria Rizzuto er en av de fremste forskerne innenfor gudsbilder og beskriver dannelsen og formingen av gudsbilder som «*fødselen av en levende Gud*». I boken *The Birth of a Living God: A Psychoanalytic Study* (1979) tar hun for seg gudsbilder i et psykoanalytisk perspektiv, med grunnlag i arbeidet til de kjente psykoanalytikerne Sigmund Freud, Erik Erikson, Ronald Fairbairn og Donald Winnicott. Rizzuto gjør rede for gudsbildenes opphav, utvikling og deres rolle i individet.

Den amerikanske religionspsykologen Kenneth Pargament har gjort mye forskning innenfor religiøs mestring. Tor Torbjørnsen tar for seg hans teorier i *Religionspsykologi* og lesningen av dette kapitlet blir supplert av lesing i Pargaments egen bok: *The Psychology of Religion and Coping: Theory, Research, Practice* (1997).

Innenfor norsk religionspsykologi utmerker diakon, psykoterapeut og forfatter Marie Farstad seg med sitt arbeid med skam og skammens effekt på mennesket. I sin artikkel *Identitetsarbeid i spennet mellom selvaktelse og skam* (2013) skriver Farstad om identitet og skam, og i boken *Skam. Eksistens. Relasjon. Profesjon* (2016) dykker hun enda dypere inn i skam, inkludert samspillet mellom gudsbilder og skam. Begge disse bidragene blir brukt for å belyse teorier om selvbilde og gudsbilde.

Teoriene brukt i avhandlingen handler om hvordan gudsbilder dannes, opprettholdes og endres, hvordan de påvirker og blir påvirket av selvbilde, hvordan religion kan føre til både positiv og negativ mestring og hvordan skam kan være skadelig for individer. Disse perspektivene har jeg hatt i bakhodet gjennom hele intervju- og analyseprosessen, men de har ikke blitt brukt aktivt. Det endelige utvalget av teori har blitt fastsatt i etterkant av intervjuene, så empirien har hatt en påvirkning på valg av teori. Etter analysen av intervjumaterialet blir de teoretiske perspektivene og intervjuene satt i spill med hverandre. De teoretiske perspektivene blir brukt til å drøfte funn og jeg kommer til å se nærmere på hvor nyttige de er for å tolke informantenes erfaringer.

2. Metode

I denne masteroppgaven skal jeg forsøke å svare på problemstillingen: *Hva karakteriserer LHBT+-personers opplevde gudsbilde og hva betyr dette for deres opplevde selvbylde?* På veien dit ser jeg på det som gunstig og relevant å belyse de følgende forskningsspørsmålene: (1) *Hvordan har det å komme til rette med egen seksualitet/identitet vært knyttet til gudstro og gudsbilder?* Og (2) *hva har kirkens behandling av «homofilisaken» betydd for opplevd selvbylde og gudsbilde?*

For å belyse problemstillingen og forskningsspørsmålene intervjuet jeg syv personer som identifiserer seg med LHBT+ betegnelsen. Ettersom jeg ønsker å se på LHBT+-personers opplevde selvbylde i møte med erfart gudsbilde og kirken, kreves det at LHBT+-personer selv får muligheten til å uttrykke seg om eget selvbylde, gudsbilde og møter med andre kristne, spesielt Dnk. Det hadde ikke vært gunstig for en heterofil person å spekulere om LHBT+-personers erfaringer, for det hadde blitt nettopp det: spekulasjoner. Dermed har jeg benyttet meg av kvalitativ metode og empirisk, intervjubasert forskning med informanter med annen seksuell legning enn heterofili.

2.1 Utvalg og informanter

2.1.1 Utvalg

Utvalget av informanter til oppgaven foregikk strategisk (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016, s. 106). For å se på sammenhenger mellom opplevd gudsbilde og selvbylde hos LHBT+ personer, ønsket jeg å intervju kristne eller tidligere kristne med annen seksuell orientering enn heterofili. For å belyse problemstillingen min brukte jeg strategisk utvalgsmetode, som går ut på å velge informanter som kan bidra med svar på problemstillingen (Krumsvik, 2013, s. 58). Dette innebærer også å velge informanter med et visst mangfold. Kriteriene for utvalg av informanter var at de har en annen seksualitet enn heterofili og at de har eller har hatt en tilknytning til Dnk. For å rekruttere informanter brukte jeg snøballeffekten (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016, s. 123). Informantene ble rekruttert gjennom felles bekjente, som tok kontakt med personer de trodde hadde noe å fortelle, og en av disse viste videre til en ny informant. Dette resulterte i at to vennepar deltok som informanter.

Det ble i utgangspunktet ikke stilt noe alderskrav, men utvalgsmetoden førte til at seks av informantene hører til i aldersgruppen 21-27. En positiv side ved dette er at de fleste har vokst

opp i samme tidsperiode, noe som gjør at de har opplevd de samme nasjonale og internasjonale paradigmen. Likevel er det et spenn i informantenes erfaringer, ettersom de kommer fra ulike deler av landet, har ulike tilknytninger til Dnk og andre kirkesamfunn, og fordi de er unike enkeltindivider. Den siste informanten er 39 og gir større bredde til utvalget.

Gjennom intervjuene kom det frem at selv om hver informant har en unik historie og erfaringer, har informantene også en del til felles. Både likheter og ulikheter kommer frem i analysedelen.

2.1.2 Presentasjon av informantene

Informant 1: «Lukas»

Lukas har vokst opp i en «folkekirkefamilie» på Vestlandet. Han er døpt i Dnk, men gikk over til en pinsemenighet i ungdomstiden. Her var Lukas aktiv frem til pinsemenigheten fant ut at han var homofil. I dag har Lukas fremdeles en sterk gudstro, men deltar bare i kristne fellesskap i forbindelse med dåp, bryllup og begravelse. Han studerer i Oslo.

Informant 2: «Johanne»

Johanne har vokst opp i et kristent hjem i Trøndelag og har en forelder som selv jobber i kirken. Siden 2015 har Johanne sittet i kirkelige råd. Gjennom dette har hun vært svært eksponert for debatten rundt vigselsturgi for likekjønnede. Hun er selv lesbisk og opplevde konflikten som slitsom. Johanne studerer teologi og skal bli prest. Hun uttrykker at legningen hennes setter grenser for hvor hun ønsker å søke arbeid i fremtiden.

Informant 3: «Maria»

Maria vokste opp i en tradisjonskristen familie i Sørlandet og fant ut at hun selv var kristen i konfirmasjonstiden. I samme tidsrom ble det tydelig for henne at hun ikke var heterofil, og noen år senere identifiserte hun seg selv som lesbisk. Maria har selv stått litt på sidelinjen i de kirkelige debattene rundt hennes seksualitet og setter stor pris på de som kjemper kampen for henne og resten av LHBT+-samfunnet. Nå studerer hun teologi og planlegger å jobbe i Dnk.

Informant 4: «William»

William kommer fra Østlandet. Han har ikke vokst opp i et kristent hjem, men ble tilknyttet til Dnk gjennom kormiljøene han hørte til i oppveksten. Korene var undergrupper i KFUM-KFUM

og var tilknyttet til den lokale kirken. Da William ble med i Ten Sing³ utviklet han en gudstro. William opplevde miljøet som trygt og godt, og det var det første stedet han «kom ut» som homofil. Han tror ikke lenger på Gud, men omtaler seg selv som en tradisjonskristen. Hans gudsbilde er tydelig preget av møtet med KFUK-KFUM og Dnk.

Informant 5: «Kristin»

Kristin vokste opp på Vestlandet, i et hjem med rom for selvstendig utforskning av religion, og verdiene kjærlighet og ærlighet har stått sterkt. Kjernefamilien anerkjenner hennes lesbiske orientering, men hun har møtt motstand fra andre familiemedlemmer som ser/har sett på homofili som synd. Dette gjorde at Kristin en periode trakk seg vekk fra kirken, samtidig som hun holdt seg «langt inne i skapet». I etterkant har Kristin både tatt kirkelig utdanning og jobbet som ungdomsarbeider i Dnk. Samtidig er hun åpen om sin legning. Nå er hun aktiv i teamet som arrangerer byens Pride-markering, hvor hun mener Dnk skal være tilstede.

Informant 6: «Emma»

Emma kommer fra Østlandet og har bakgrunn fra pinsemiljøet, hvor hun har vært svært aktiv helt til hun var 22. Emma følte at hun ikke kunne kombinere den kristne troen og legningen sin, noe som førte til at hun måtte ignorere sin seksuelle orientering. Etter å ha valgt tro i mange år var det nå tid for å prioritere annerledes og Emma brøt med kristendommen for så å komme ut av skapet. Hun arbeider i dag med troen sin og omtaler seg som agnostiker.

Informant 7: «Hanne»

Hanne kommer fra Nord-Norge og var lenge aktiv i pinsebevegelsen før hun i voksen alder kom ut av skapet. Da hun kom ut kunne hun ikke lenger bidra i menighetene, noe som førte til at hun trakk seg ut. Hun meldte seg inn i Dnk etter at det ble åpnet for vigsel av likekjønnede, men har ikke noen sterk tilknytning til kirken. Hanne er engasjert i den frikirkelige debatten om inkludering av LHBT+-personer og ønsker seg dialog. Hun håper på at det en dag skal være mulig for henne å komme tilbake til menigheten hvis hun vil. I dag er hun gift med en kvinne og er sikker på at Gud aksepterer måten hun nå lever livet sitt på.

---

³ Kristent ungdomsarbeid i lokale menigheter, i regi av KFUK-KFUM

2.2 Intervjuprosessen

Intervjuene foregikk som individuelle intervju ettersom temaet kan være svært personlig for noen av informantene og for å få frem de individuelle erfaringene av opplevd gudsbilde, selvbilde og kirken. Dette åpnet også for muligheten til å gå i dybden av informantenes erfaringer og refleksjoner (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016, s. 146).

Jeg baserte intervjuene på en intervjuguide, men informantene hadde rom til å påvirke samtalens retning. Det resulterte i svært forskjellige intervjuer. I møte med et svært bredt intervjumateriale måtte jeg velge ut deler av intervjuene til analyse og samtale med eksisterende forskning og teori. Intervjuguiden ble laget før jeg var ferdig med å sette meg inn i de teoretiske perspektivene presentert i teoridelen. Jeg hadde imidlertid kjennskap til flere av teoriene fra før, og startet å kartlegge relevante teorier mellom intervjuguiden ble formet og innsamlingen startet. Disse teoriene ble forsøkt satt til side i møte med informantene. Det endelige utvalget av teori ble fastsatt i etterkant av intervjuene, så empirien har hatt en påvirkning på valg av teori.

Spørsmålene i intervjuguiden ble tilpasset de individuelle intervjuene/situasjonene. Dette skapte en semi-strukturert ramme rundt alle intervjuene (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, s. 148). Formålet med dette var å skape en felles ramme rundt intervjuene, slik at problemstillingen ble belyst i størst mulig grad og at hver enkelt informant sin erfaring ble tatt på alvor. De enkelte informantene fikk rom til å svare på den måten de selv ønsket, noe som resulterte i at intervjuene varte i alt fra 25 til 55 minutter. Informantene tolket også spørsmål litt ulikt, så det var behov for presiseringer og ekstra spørsmål for å dekke de samme temaene. I løpet av alle intervjuene ble det stilt flere spontane oppfølgingsspørsmål for å få en dypere forståelse av de enkeltes erfaringer. Intervjuene bærer altså preg av å være individfokuset, samtidig som de står i en relasjon til hverandre.

Intervjuguiden ble laget i samspill med bekjente som selv er en del av LHBT+-samfunnet. De kom blant annet med forslag til omformuleringer av enkelte spørsmål og spørsmål de syntes er relevante til problemstillingen. De var også enige i at LHBT+ betegnelsen bør brukes fremfor LHBT for å være hakket mer inkluderende. De så ikke behov for noen store endringer i intervjuguiden, men det var likevel veldig nyttig å få innspill. Refleksjon rundt ordvalg er viktig i en oppgave som omfavner minoritetsgrupper og jeg har derfor vært særlig opptatt av å få

innspill fra målgruppen før jeg tok kontakt med potensielle informanter. Særlig for å unngå et språk som får frem et skille mellom *oss* og *dem*.

2.3 Refleksjoner om oppgavens reliabilitet, validitet og generalitet

I arbeidet med dette forskningsprosjektet har jeg konsekvent arbeidet med å sikre høyest mulig grad av reliabilitet, validitet og generalitet. En viktig del av dette er å vise hvordan jeg har reflektert og arbeidet med dette.

2.3.1 Reliabilitet

I kvalitativ forskningssammenheng er reliabiliteten knyttet til datamaterialet. Reliabiliteten er avhengig av «*hvilke data som brukes, hvordan de samles inn, og hvordan de bearbeides*» (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016, s. 231). Altså hvor pålitelig metoden er. For å sikre reliabilitet er det viktig at hele oppgaveprosessen er transparent gjennom å være åpen og nøye i beskrivelsen av både konteksten oppgaven blir skrevet i og fremgangsmetodene brukt i arbeidet. Jeg har derfor vært opptatt av å gi mye plass til analysematerialet og forsøkt å gi en helhetlig fremstilling av informantene og deres erfaringer hver for seg, før biter fra materialet ble satt i tematisk sammenheng med de andre intervjuene. Jeg har også investert mye tid i transkriberingsarbeidet hvor det har blitt lagt stor vekt på at informantene skal bli gjengitt så korrekt som mulig når de muntlige ordene blir skriftliggjort.

2.3.2 Validitet

Et annet tiltak for å sikre reliabilitet er å sikre mest mulig grad av validitet. Validitet går ut på om forskningen svarer på forskningsformålet. Vi skiller ofte mellom indre og ytre validitet. *Indre validitet* går ut på hvorvidt det vi kommer frem til stemmer med virkeligheten (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016, s. 231) (Krumsvik, 2013, s. 79). Det finnes ulike måter å styrke oppgavens indre validitet. Blant annet gjennom *vedvarende observasjon*, *metodetriangulering* og *å tilbakeføre resultatene*. Masteravhandlingens begrensninger i tid gjør det vanskelig å være nær feltet i lengre tid. Intervjuene av hver enkelt informant ble gjennomført én gang. Jeg har også vært begrenset til å bruke én metode (intervju). Skulle jeg også for eksempel gjennomført en litteraturstudie eller observasjon hadde oppgaven gått ut over de satte rammene for både tid og sidelengde. Informantene har imidlertid fått mulighet til å lese både analyse og drøftingsdelen sent i prosessen. Et par av informantene har benyttet seg av dette og bekreftet innholdet. *Ytre validitet* går på hvorvidt forskningen er generaliserbar.

2.3.3 Generalitet

I kvalitativ forskning er det fruktbart å snakke om oppgavens overførbarhet, ettersom den ikke kan etterprøves i like stor grad som kvantitativ forskning (2016, s. 233). Ved å eliminere to hovedfallgruver kan man derimot sikre høyere grad av ytre validitet også innenfor kvalitativ forskning (Krumsvik, 2013, s. 79). De to fallgruvene er forskertroverdighet og påvirkningskraften til forskeren. Det er viktig å først sikre oppgavens indre validitet før den ytre, ettersom det ikke nytter å jobbe med forskningsfunnenes generalitet/overførbarhet hvis funnene ikke er pålitelige og koherent med virkeligheten (Krumsvik, 2013, ss. 79-80). Kravene for generalisering er vanskelig å møte i en masteravhandling på størrelse med denne. Ettersom jeg har intervjuet syv informanter kan resultatene selvfølgelig ikke overføres til å gjelde alle verdens LHBT+-personers erfaringer. Informantene er ulike og har respondert ulikt på erfaringer de har gjort seg i løpet av livet. Forskingen kan like fullt si noe om LHBT+-personers selvbilde i den norske konteksten. Dette sikres også ved å sammenlikne funnene med tidligere forskningsarbeid, blant annet et større doktorgradsprosjekt gjort i Malta og Italia (Deguara, 2018). En kvantitativ undersøkelse med et større og representativt utvalg kunne ha gitt funn som i større grad kunne generaliseres til norsk kontekst. Kvalitative intervjuer har imidlertid den fordel at de kan få frem nyanser i det enkelte individs fortelling, og kan undersøke erfaringer og mening. Et ønske med denne oppgaven er at LHBT+-personer skal bli hørt og at erfaringene skal bli tatt på alvor. Ved å bruke intervjumetoden får informantene en plattform for å uttrykke seg og oppgaven gis større dybde.

Utvalget har også påvirkning på oppgavens generalitet. Informantene identifiserer seg som lesbiske eller homofile, og de resterende seksualitetene i LHBT+ er ikke representert. To personer med andre seksualiteter ble spurt, men ønsket ikke å delta i forskningsprosjektet. Informantene bærer også sterkt preg av å ha et reflektert og avklart forhold til både gudsbilde og selvbilde. Jeg kan se for meg at det er enklere å få tak i informanter som ikke føler på skam eller ubehag i møte med temaet. Det kan godt hende at informantene representerer en gruppe som har kommet godt ut av prosessen, mens andre som har kommet mindre godt ut av mestringsprosessen ikke i samme grad ønsker å dele sine opplevelser.

2.3.4 Forskningsetikk

Prosjektet er meldt inn til og godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD). Forskningsprosjektet tar for seg sensitive temaer som religiøsitet og seksualitet, og det er dermed spesielt viktig å sikre godt personvern. Informantene godkjente i forkant at det ble tatt opptak av intervjuene, og filene ble slettet ved prosjektets slutt. De har også signert samtykkeskjema, med informasjon om personvern og behandling av innsamlet materiale og at de har rett til å trekke seg hvis de selv ønsker det.

For å opprettholde informantenes personvern og for å skape flyt i teksten har jeg gjort endringer i gjengivelsen av materialet. Dette inkluderer pseudonym på alle informantene, sitater i bokmålsform istedenfor direkte gjengivelse av dialektord og sensurering av stedsnavn og begreper som kan identifisere informantene. Fyllord som forekom regelmessig, som «*liksom*» har blitt erstattet med (...) for at sitatene skal gi mening også i skriftlig format. Samtidig har jeg vært opptatt av å gjengi informantene så korrekt som mulig og gi nok informasjon om deres kontekst for å sikre kvalitet i oppgaven. Balansen mellom personvern og reliabilitet har vært viktig, men informantenes personvern står til alle tider høyest.

2.3.5 Refleksivitet

For å bidra med akademisk kunnskap til temaet for oppgaven og for å opprettholde respekt for informantene, har jeg lagt vekt på å legge mine personlige forforståelser til side og lytte til hva informantene forsøker å dele med meg. Jeg vet fra før at LHBT+-personer, i likhet med heterofile, har ulike opplevelser og følelser knyttet til Dnk. Jeg var dermed forberedt på at informantene både kunne ha fortalt om positive og negative erfaringer med kirken og egne gudsbilder og selvbilder. Mitt hovedmål er å presentere og drøfte det informantene har delt. I intervjuguiden er det oppført en del ja-nei spørsmål som kan virke ledende og som fører til korte svar. Spørsmålene ble stilt slik for at informantene selv kunne ta stilling til om spørsmålet gjaldt dem eller ei, og de ble stilt på en måte som åpnet for en lengre kommentar på spørsmålet. Hvis informantene svarte kort ble de stilt utdypende spørsmål basert på det de allerede hadde delt. Jeg opplever at oppgaven er preget av informantenes erfaringer i større grad enn av mine. Likevel vil en forskers forforståelse prege materialet til en viss grad, og det er derfor viktig med åpenhet og refleksjon.

2.4 Analyseprosessen

Under intervjuene ble det gjort opptak for å sikre at gjengivelsen av informantenes erfaringer stemmer overens med det de selv har uttrykt. Det ble også lagt stor vekt på kvalitet i transkriberingsarbeidet for å gjengi informantenes erfaringer slik de selv fortalte dem. Likevel er det fremdeles rom for misforståelser i tolkningsprosessen. Selv om dette ikke kan unngås helt, har jeg forsøkt å stille oppklarende spørsmål både underveis i intervjuet og i etterkant.

I denne oppgaven får analysen stor plass ettersom jeg ønsket å få frem materialet. Jeg legger først frem hver enkelt informants erfaringer rundt temaet, for så å foreta en tverrsnittsanalyse (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016, ss. 164-165). Formålet med å gå i dybden på informantene hver for seg er å få frem helheten i det informantene har opplevd, og hvordan gudsbildene og selvbilde har utviklet seg gjennom årene. En fallgruve ved denne fremgangsmåten er at det blir vanskeligere å opprettholde et godt personvern. Det har derfor vært ekstra viktig å arbeide med anonymisering. I arbeidet med det innsamlede materialet har jeg også lett etter kategorier for å indeksere temaer som går igjen i materialet eller som skiller seg ut. Etter analysen av intervjumaterialet ble det endelige utvalget av teoretiske perspektiver bestemt, og satt i spill med intervjuene. De teoretiske perspektivene ble brukt til å drøfte funn, og er nyttige verktøy for å tolke informantenes erfaringer. Jeg har dermed brukt en abduktiv tilnærming, som et samspill mellom det induktive og deduktive (Alvesson & Sköldbeg, 2008, ss. 54-55). På denne måten skapes det en meningsfull sammenheng mellom alle intervjuene og til de teoretiske perspektivene.

3. Teoretiske perspektiver og relevant eksisterende forskning

Religion bidrar til fortolkning og erfaring, inkludert selverfaring (Henriksen J.-O. , Religionspsykologi som grunnlag for kultur- og religionskritikk, 2014, s. 62). Det eksisterer et tett forhold mellom religion og identitet: religion lever *i, med* og *av* livserfaring. Jan-Olav Henriksen understreker i denne sammenheng at «*religiøs makt er også makt over sinnet*». Det er flere religionspsykologer som har sett på dannelse og endring av gudsbilder, og hvordan disse står i spill med selvbilde. Religionspsykologien kan dermed bidra med teorier som kan løfte opp intervjumaterialet og gi oss begreper for tolking.

3.1 Gudsbilde

3.1.1 Utvikling i syn på gudsbilde: Fra Freud til Rizzuto

Sigmund Freud mente at gudsbildet speiler et glorifisert farsbilde. Sønnens bilde på Gud ble skapt i «*harmoni*» med hans bilde på faren, som ble både demonisert og idealisert i prosessen (Rizzuto, 1979, ss. 18-22). Freud er en av de første som så på religion i lys av psykoanalysen, men hans etterkommere var mer opptatt av Freuds kritikk av religion som et hinder for det modne og intelligente menneske (Stålsett, 2014, s. 97). Dette førte til at religionen fikk lite plass i den psykoanalytiske tradisjonen i etterkant av Freud (Rizzuto, 1979, ss. 38-39). Flere har også kritisert Freuds arbeid med gudspresentasjonens opphav i psykologien for å være ufullstendig og ensidig (Stålsett, 2014, s. 98). Likevel, på grunn av hans arbeid, regnes Freud som en pioner innen religionspsykologi (Danbolt, Engedal, Hestad, Lien, & Stifoss-Hanssen, 2014, s. 46).

Etter hvert har det objektrelasjonsteoretiske perspektivet fått en stor plass i forskningen på gudsbilder. Dette perspektivet går ut på at våre møter med og relasjoner til nære omsorgspersoner danner «*emosjonelt ladete minner og fantasier*» (Stålsett, 2014, s. 99) Deretter konstrueres «*indre representasjoner av relasjonene*» (objektrelasjoner) (s. 99). Disse representasjonene påvirker individet i møte med nye erfaringer og opplevelser.

Rizzuto er kjent for sin religiøse videreutvikling av objektrelasjonsteorien. Rizzuto mener at forestillingen av Gud blir dannet gjennom livet, både gjennom menneskelige relasjoner og andre erfaringer av oss selv og verden. Rizzutos viktigste bidrag til objektrelasjonsteorien er nødvendigheten av å se på Gud som et essensielt objekt i denne sammenheng. Hun mente at psykologiens videreutvikling etter Sigmund Freud glemte det religiøse aspektet ved mennesket og at Gud dermed «*ble det glemte objektet*» i psykologien (Rizzuto, 1979, s. 47).

Dannelsen av gudsbildet

Gudsbildene blir dannet allerede i barndommen og blir sterkt påvirket av «objekter». I motsetning til Freud, som mente at gudsbildet blir påvirket av sønn-far forholdet, mener Rizzuto at gudsbildene blir påvirket av flere nære omsorgspersoner, inkludert søsken og mor. Akkurat hvem som har mest påvirkning er individuelt (Stålsett, 2014, s. 101). Gjennom omsorgspersonene og miljø skaper barnet egne forestillinger om en gud. Spesielt kontakten med og relasjonen til moren påvirker disse forestillingene, helt fra barnet er i magen (Farstad, SKAM: eksistens, relasjon, profesjon, 2016, s. 247), på samme måte som det påvirker barnets selv- og virkelighetsforståelse. Gud som et kulturelt fenomen påvirker også barnet i dannelsen av gudsbildet, og det formidlede gudsbildet påvirker barnas gudsforestilling. Barnets forestilling om hvem Gud er dannes i spennet mellom erfaringer, følelser og minner (Rizzuto, 1979, s. 209). Både Freud og Rizzuto påpeker at alle har et gudsbilde, uansett om de tror på Gud eller ei (s. 47). Også dette gudsbildet blir hovedsakelig dannet i barndommen.

Videreutvikling og endring av gudsbildet

Ifølge Freud er gudsbildet permanent (s. 43). Rizzuto og senere forskning viser derimot at dette ikke stemmer. Gudsbildet er som regel dynamisk og blir påvirket av mange objekter og livshendelser gjennom livet (s. 43). Det er under konstant påvirkning gjennom livets faser, og for noen kan gudsbildet skiftes helt i møte med nye drastiske erfaringer som ikke stemmer overens med gudsbildet. Gudsbildene blir påvirket av de som forkynner om Gud. Både de nære omsorgspersonene, de religiøse aktørene og andre.

3.1.2 Ulike gudsbilder

Ettersom gudsbilder er resultater av individuelle opprinnelser og prosesser, utvikler vi alle forskjellige gudsbilder. Jan-Olav Henriksen og Hilde Aarflot presenterer forskjellige typer gudsbilder i artikkelen *Tro og identitet – under erfaringens trykk* (2013). De tegner en karikatur av to gudsbilder, som ytterpunkter. Det ene gudsbildet er av en empatisk gud, som aksepterer og verdsetter hele mennesket med dets feil, mangler og synd. Denne guden har forståelse for hele følelsesspekteret, både glede og de ellers ikke-aksepterte følelsene som «sjalusi og sinne» (Henriksen & Aarflot, 2013, s. 181). Den empatiske guden har også forståelse for menneskets kontekst og situasjon. Det andre ytterpunktet er en streng gud uten forståelse for menneskene og deres erfaringer. Denne guden straffer med hard hånd, og det er ikke rom

for feil eller det uperfekte mennesket (s. 182). De fleste gudsbildene finnes mellom disse to ytterpunktene og er, som beskrevet ovenfor, påvirket av *objekter*, kulturell gudsforståelse og selvet. Gudsbildene innebærer hvem vi er i relasjon til Gud og har mye å si for hvordan vi ser oss selv i lys av Gud. I det neste delkapitlet skal vi se nærmere på hvordan gudsbilder kan påvirket selvbildet.

3.2. Gudsbildet og selvet

3.2.1 Religiøs mestring

Teorien om religiøs mestring er først og fremst knyttet til den amerikanske psykologen Kenneth Pargament. I boken *Religionspsykologi* gjør Tor Torbjørnsen rede for Pargaments bidrag i religionspsykologien. Ved å sette sammen Pargaments definisjon av religion og religiøs mestring kommer Torbjørnsen frem til at Pargament ser på religiøs mestring som «...*søken etter det som er viktig når man har det vanskelig, ved hjelp av det som er hellig*» (Torbjørnsen, 2014, s. 130). Religiøs mestring handler altså om hvordan individets trossystem anvendes i møte med utfordringer (2014, s. 127). Teorier om religiøs mestring bidrar til å forstå hvordan religion og tro fungerer som elementer i individuell mestring av kriser.

Ifølge Pargament, som er sterkt påvirket av Richard S. Lazarus, består mestringsprosessen av syv stadier (s. 129). Først (I) startes prosessen av en eller flere stressorer. Så (II) vurderer individet betydningen av stressoren(e). Videre (III) vurderes «*tilgjengelige ressurser og mulige problemer for god mestring*» (s. 129). I neste fase (IV) fokuserer Pargament på individets *orienteringssystem*, menneskets referanseramme som blant annet består av «*vaner, verdier, relasjoner, overgripende forestillinger og personlighet*» (s. 129). Her kan blant annet gudsbilde og menigheten spille en elementær rolle (s. 134). Dette leder til (V) *mestringsaktiviteter*, som kan både ha en negativ og positiv påvirkning på resultatet av mestringsprosessen. Dette leder til (VI) et resultat som igjen leder til (VII) vurderinger av prosessen og resultatet (s. 129).

Kenneth Pargament skiller mellom positiv og negativ mestring. Selv om Pargament påpeker at religion først og fremst bedrer mestringsprosessen, mener han det er viktig å være oppmerksom på at det kan gå motsatt vei (Pargament K. I., 1997, s. 358) Negativ mestring knyttes opp til følelsen av at Gud har forlatt eller skuffet dem, at Gud aktivt har straffet dem eller at de har en usikker relasjon til Gud (ss. 290-291, 357-358). Menighetens individer kan også medvirke til negativ religiøs mestring.

Pargament vektlegger kvaliteten på og funksjonen til individets relasjon til det gudommelige. Gudsbilder, som spiller en essensiell rolle i orienteringssystemet, kan være preget av alt fra følelsen av at Gud er «*betryggende, elskende, beskyttende og støttende*» til «*hevngjerrig, streng, stiv og vredefull*» (s. 155). Dette påvirker gudsrelasjonen og mestringsresultatet (Torbjørnsen, 2014, s. 134).

3.1.2 Skam og skammens effekt på mennesket

Forfatter og psykoterapeut Patricia A. DeYoung definerer skam som «*opplevelse av at ens selvfølelse forvitrer i forhold til en dysregulerende annen*»⁴ (DeYoung, 2015, s. 18).

Farstad skriver om skam og identitet i sin artikkel i Tidsskrift for sjelesorg *Identitetsarbeid i spennet mellom selvaktelse og skam* (1/2013). Skam handler om en kritisk og dømmende selvvurdering, basert på et reelt møte med en kritisk og dømmende annen (s. 189). Dette møtet kan videre tas med i tolkning av andre situasjoner og selvet som ikke er direkte knyttet til opphavssituasjonen. Skam varierer i både grad og typer, og kan i verste fall føre til ønsket om å ta sitt eget liv. Fordi skammen er så tett knyttet til følelsen av egenverd, blir den sett på som «*den følelsen som det er mest smertefullt å forholde seg til*» (s. 189). Farstad plasserer ulike typer skam i fire kategorier: sunn skam, akutt skam, vond skam og destruktiv skam.

De to første skamtypene sunn og akutt skam er de mest forekommende typene av skam og også nyttige skamfølelser. *Sunn skam* beskytter egne og andres nødvendige grenser og oppstår som følge av å ha såret eller krenket andre (Farstad, 2/2013, s. 104). I boken *Skam - eksistens, relasjon, profesjon* (2016) problematiserer Farstad skamløshet nettopp på grunn av den beskyttende sosiale effekten sunn skam har. Det er denne typen skam som ligger til grunn i uttrykket «*eier du ingen skam?*». Ved bruk av dette utsagnet viser man til at en person har gjort noe de ikke skulle ha gjort, kanskje uten å kjenne på den sunne skammen. Den sunne skammen er dermed på mange måter et verktøy for å verne om og bygge vår og andres identitet. *Akutt skam* utløses spontant og avtar raskt. Den utvikles av ydmykende situasjoner som oppleves som svært uheldige. Det er derimot ikke skjedd en varig skade på relasjoner eller selvbilde og skamfølelsen ligger i at man har gjort en menneskelig, men pinlig tabbe. Den oppstår øyeblikkelig og varer i øyeblikket. Både akutt og sunn skam er en del av hverdagslivet og

---

⁴ “The experience of one’s sense of self disintegrating in relation to a dysregulating other”

påfører ikke mennesker skade i seg selv, men er tvert imot et viktig element i relasjon til andre og oss selv. De er knyttet til spesifikke faktorer og hemmer ikke identitetsutfoldelsen.

Den vonde skammen preger individet sterkere og oppstår som oftest ved at personen blir avvist eller såret, og at en viktig relasjon blir skadet (Farstad, 1/2013, s. 189). Et eksempel på viktig relasjon er forholdet til omsorgsgiver eller en samlivspartner. Denne skammen kan lettes ved at personen(e) som er ansvarlig for det relasjonelle bruddet tar ansvar og den relasjonelle broen blir bygget på nytt. Hvis en slik bro ikke blir bygget opp igjen eller skammen blir lettet på andre vis, kan den vonde skammen lede til destruktiv skam.

Destruktiv skam, er i motsetning til de andre skamtypene et destruktivt hinder for individer. Den *destruktive skammen* blir også kalt internalisert skam, ettersom skammen har utviklet seg fra å være en følelse til å være en sentral del av personens selvbylde. Den er altså mye mer omfattende enn andre typer av skam og blir identitetsbelastende ved at ”*hele selvet* erfares som av tvilsom verdi, fælt, ondt, ekkelt, skittent, avskyelig, uelskelig, osv.” (Farstad, 2/2013, s. 104). Når identiteten blir belastet med destruktiv skam kalles det en *skambasert identitet*, og er et resultat av «*utviklingsskam, traumeskam eller stigmatisering*» (Farstad, 1/2013, s. 190).

Farstad tar utgangspunkt i Hilarion G. Petzolds *fem søyler for identitet* for å kartlegge de ulike delene av identiteten som skammen, spesielt destruktiv skam, kan knytte seg til:

1. kropp & helse
2. sosialt nettverk & familie
3. arbeid, prestasjon & fritid
4. materiell sikkerhet
5. normer & verdier

Av disse løfter jeg frem søylene for *kropp & helse*, *sosialt nettverk & familie*, og *normer & verdier* som er spesielt relevante med tanke på oppgavens tematikk. Skam rundt egen seksualitet knyttes tett opp til kroppsskam. Kroppsskam oppstår når vi kjenner på skam på grunn av deler av kroppen vår (s. 191). Skammen knyttet til seksuell identitet kan oppstå både ved at man opplever andres dømmende blikk og/eller ved at man selv mener at egen seksuell orientering er feil (2016, s. 60). Innenfor søylen for *sosialt nettverk og familie* plasseres skammen som skjer «*i det relasjonelle rom*» (1/2013, s. 192). Her plasseres også gudsrelasjonen, sammen med relasjonen til andre mennesker, både nært og fjernt. Innenfor det kristne fellesskapet kan seksuell identitet bli skambelastende for individer. Som minoritetsseksualiteter har LHBT+-

personer historisk sett skilt seg ut fra normene i kirken og samfunnet for øvrig. Normen er å stifte en kjernefamilie, som mann og kvinne.

Farstad konkluderer med at identitet dannes i spennet mellom hvordan vi oppfatter oss selv, hvordan vi ønsker å bli oppfattet, hvordan andre oppfatter oss og hvordan vi tror andre oppfatter oss (Farstad, 2013, s. 192).

3.2.3 Gudsbildets påvirkning på selvet

På dette punktet ønsker jeg å samle noen tråder fra det foregående. Som vist ovenfor blir selvbildet sterkt påvirket av ens gudsbilde, ettersom det innebærer hvordan vi ser på oss selv i lys av gudsrelasjonen og Guds syn på oss. Freud mente at troen på Gud og gudsbildet vårt er et hinder på vei til modenhet og for utviklingen av intelligens (Danbolt, Engedal, Hestad, Lien, & Stifoss-Hanssen, 2014, ss. 82-83). Rizzuto advarer om at et rigid gudsbilde vil påvirke selvbildet slik at det også blir rigid (Stålsett, 2014, s. 106). Når den indre representasjonen blir streng og ufravikelig, oppstår det en høy «*risiko for psykisk lidelse og sårbarhet for å utvikle angst og depresjon*» (ss. 105-106). På samme måte kan et trygt og forståelsesfullt gudsbilde preget av tillit gjøre at vi ser på oss selv med aksepterende øyne. Pargament skrev både om positiv og negativ religiøs mestring, og knytter det til positive og negative gudsbilder. Det betyr at trossystemene både kan være et oppbyggende og destruktivt verktøy i møte med utfordringer og livskriser. Henriksen og Aarflot knytter identitet til erfart gudsrelasjon, som innebærer hvem vi er i tilknytning til Gud. Farstad ser også på identitet i forbindelse med gudsbilde, og mener at identitetsskaping skjer i spennet mellom hvordan man oppfatter seg selv og hvordan man erfarer man blir sett på av andre. Hun trekker frem, i likhet med Rizzuto, at Gud også er en slik «annen». I lys av dette kan vi si at selvbildet blir formet av hvordan man blir fortalt om og selv opplever Guds syn på seg selv.

4. Informantenes erfaringer av gudsbilde og selvbilde

I analysedelen av oppgaven blir informantenes erfaringer først presentert hver for seg for å skape dybde i enkeltpersonenes utvikling av gudsbilde og selvbilde. Etter hvert går oppgaven over til å tematisk ta for seg materialet for å se på erfaringene i samspill med hverandre.

4.1 Analyse av informantenes helhetlige fortelling

4.1.1 Lukas

Lukas forteller om et gudsbilde som ble formet da han var aktiv i en husmenighet og pinsemiljøet. Dette gudsbildet er av en streng Gud som tenker at homofili er synd og uakseptabelt. Dette gjorde det vanskelig for Lukas å akseptere seg selv som homofil, og han opplevde seg selv som ekkel og at det var feil å være homofil. Han stilte seg også vanskelige spørsmål som «*vil ikke Gud like meg lenger?*», «*vil jeg bli frastøtt*» og tenkte at han ikke var god nok og at han måtte slutte å tenke homofile tanker.

Lukas visste at menigheten kom til å reagere på seksualiteten hans, men tenkte at han hadde så mye verdi i menigheten og at han gjorde en såpass viktig og god jobb at de kom til å måtte se forbi det. Da han kom ut ble han derimot kalt inn på teppet, og han mistet alle vervene sine. Lukas ble møtt av et syn om at homofile var dårlige forbilder. Han fikk lov til å fortsette å gå på møtene i menigheten, men han opplevde at han ikke lenger fikk være med.

Lukas forteller at han brant for vervene sine, hvor han hadde investert «*all sin tid i*» over flere år. Nå var «*alt forgjeves*» fordi han kom ut som homofil. Lukas opplevde at han ikke lenger ble sett på som det samme mennesket, selv om han fortsatt var den han alltid hadde vært. Den samme sterke troen, den samme personligheten. Det eneste nye var at han nå var helt åpen om følelsene sine. Det ble for vanskelig å bli i menigheten så han forlot kirken: «*Folk så på meg med nye øyne som gjorde at jeg ikke klarte å komme tilbake*».

Spesielt vanskelig var det i møte med husmenigheten hvor lederen var som en ekstra farsfigur for Lukas. Her ble han fortalt ting som at «*du er et dårlig forbilde*», «*du kan ikke leve ut denne livsstilen*», «*du skulle ha kommet til oss tidligere slik at vi kunne bedt for deg for å gjøre deg frisk*». Disse tilbakemeldingene gjorde ekstra vondt og han opplevde at de omtalte legningen hans «*som om det skulle vært en slags psykisk sykdom*». Lukas måtte også forlate dette trosfellesskapet.

Disse opplevelsene har preget Lukas til den dag i dag. «*Det var såpass vanskelig med de tilbakemeldingene jeg mottok og det at hele livet mitt forandret seg på én dag fordi jeg valgte å fortelle om følelsene mine*». Dette førte til ødeleggelse av deler av troen og gav ham «*skår i sjelen*». Lukas syntes det var tungt å forstå: «*de sa jo alle at de fortsatt var glad i meg, men så tar de fra meg alt jeg har brukt min tid på opp igjennom fem år og plutselig står jeg på bar bakke*». Gjennom dette bruddet med både pinse- og husmenigheten mistet Lukas både relasjoner til viktige voksenpersoner og venner, men også deler av sin identitet.

«*Det er jo en realitet at religion og troen min på Gud og Jesus var noe av det som gjorde det vanskelig for meg i tenårene (...) med å faktisk komme ut fordi jeg så på meg selv som ekkel og at dette er feil og sånn skal du ikke føle det*». Dette har satt dype spor i Lukas som nå har diagnosen angst for avvisning «*som følge av meningene (han) ble møtt med da (han) kom ut av skapet*». Han uttaler at han har «*slitt en del med å tørre å komme tilbake*» til kristne fellesskap.

Lukas utviklet etter hvert et drastisk nytt gudsbilde; «*jeg tror det var det at jeg ikke ville miste troen min fordi troen er såpass sterk*». Det eksisterende gudsbildet gav altså ikke gjenklang i møte med erfaringen og førte til en endring i synet hans på Gud. «*Jeg endret kanskje gudsbildet mitt så drastisk fordi jeg tolker ting på en litt annerledes måte og innser at det kanskje ikke er så viktig å følge ting slavisk*». Nå ser han på Gud som fin og nær. Gud har skapt og han har skapt med mening. For Lukas betyr dette at han er skapt akkurat som han er, med en mening: han er født homofil og kan ikke gjøre noe med det. Gud er «*en varm og kjærlig person som har kjærlighet til alle*» og som ønsker at «*man skal kunne leve som man er*». Lukas føler seg elsket av Gud selv om han ikke praktiserer troen og kristne handlinger så mye som han pleide, for eksempel å gå på gudstjeneste hver søndag. Kjærligheten fra Gud er altså stabil og avhenger ikke av hva Lukas gjør.

«*Jeg er skapt i Guds bilde*» og «*det er en mening med alt*». «*Jeg tror at Guds kjærlighet til andre mennesker er så mye større enn alle disse tolkningene folk har gjort ut ifra Bibelen (...) Det har påvirket ting og gjort at jeg har fått litt mer slakere regler. At jeg kan styre på og leve livet sånn som jeg vil samtidig som jeg har troen der*». Lukas sitt gudsbilde er altså et gudsbilde han kan leve med, en gud som vil at han skal være seg selv og som er forståelsesfull i møte med menneskelige erfaringer. Dette står i motsetning til gudsbildet han fikk formidlet i husmenigheten og pinsebevegelsen. Lukas sier at «*det er troen (hans) som holder (han) oppe*».

4.1.2 Johanne

Da Johanne var yngre forestilte hun seg Gud som en «*hvit, cis⁵, heterofil mann*». I senere tid har hun kommet frem til at det ikke kan være så enkelt: «*altså hvis alle er skapt i Guds bilde så må Gud være mer (...)*». Hun har ikke tatt et aktivt valg om å endre gudsbilde, men det har utviklet seg over tid. I møte med nye teologier, perspektiver og meninger formes det gradvis, og Johanne tenker ofte «*åja, det gir mening*» når hun hører noe nytt. Iblant arresterer hun seg selv for fortsatt å ha det gamle gudsbildet, men mener at «*Gud er så mye større enn alle kategorier vi kan komme med*».

Da hun kom ut som lesbisk, var hun litt redd for å ta feil og at de som mener at homofile kommer til helvete har rett. Nå er hun sikker på at hun er elsket av Gud slik som hun er og at «*den delen av den konservative seksualitetsteologien er et uttrykk for mennesker i en annen tid med andre behov for å sette grenser rundt andres seksualitet*». Hun ser på kirken som «*menneskelig og feilbarlig*» og sier selv at hun har klart «*ganske greit å skille mellom Gud og kirka*».

Johanne har i mange år fulgt aktivt med i debatten omkring LHBT+-personer i Dnk. Hun opplever at mange snakker om LHBT+ som om det er en «*sak*» og ikke noe personlig, men at det føles veldig personlig likevel. For henne har debatten vært veldig slitsom. Hun har opplevd å bli skikkelig skuffet, som da det på Kirkemøtet i 2014 fortsatt ikke ble åpnet for vigsel av likekjønnede i kirken: «*så har du brukt all den energien på ingenting, føles det ut som*». Debatten har også gitt henne selvtillit fordi hun vet at hun klarer å stå i kampen.

Johanne har ikke opplevd at debattene har påvirket synet hennes på Gud eller på hvor verdifull hun føler seg overfor Gud. Det har derimot påvirket menneskelige forhold og har ført til litt «*frykt for hvor verdifull (hun) er for andre mennesker når det er så lett for enkelte å ikke bry seg om hva det gjør med (henne) og andre*». Dette gjør også noe med hvilke valg hun tar i møte med andre mennesker og fremtidig valg av arbeidsplass. Johanne forteller at hun er på vakt i møte med nye mennesker og forsøker å finne ut hvilket standpunkt de har i forhold til LHBT+-personer i kirken for å bestemme hvor åpen hun kan være med dem. Kirkens splittede syn på LHBT+-seksualitet kommer til å påvirke hvor hun kan søke jobb i fremtiden. Både fordi det er

---

⁵ Cis = ciskjønnnet: En person som identifiserer seg med det kjønnnet det hadde ved fødselen eller det kjønnnet personen ble identifisert med ved fødselen (Merriam-Webster, 2019)

visse steder hun kanskje ikke kan bli ordinert og fordi det i en del menigheter ikke er akseptabelt med lesbiske prester. Derfor er det flere steder hun ikke kommer til å ville søke jobb «fordi jeg ikke ville orka å ... jeg vet det ville ha blitt styr i menigheten som jeg måtte stå i». Tross dette føler hun ikke på at hun bør endre seg for å passe inn i kirken.

De kirkelige debattene rundt LHBT+-personer har ikke ført til et negativt syn på egen seksualitet, og Johanne søker til teologien for å løfte opp sin egne seksuelle identitet: «*Du blir jo veldig utsatt for det i kirken og ellers i samfunnet også. Sånn nedvurdering av skeive. Og da er det veldig fint å finne sånne tanker, teologiske argumentasjoner som kan løfte det litt opp for deg*». I skapelsestanken finner hun hvile – hun tror på at Gud har skapt henne slik hun er.

4.1.3 Maria

Da Maria var barn pleide hun å se for seg Gud som «*en gammel mann som satt oppe i skyene*». Sånn hun hadde fått Gud presentert gjennom kunst på museer. Gudsbildet var ganske konkret, men av en fjern Gud som ikke brydde seg så mye om «*hva vi gjorde eller hva som skjedde*». Det var en gud som hadde skapt og som nå hadde trukket seg unna. I løpet av konfirmasjonstiden, samtidig som hun fant ut at hun ikke var heterofil, ble det gudsbildet utviklet. Det var da hun tok et aktivt valg om at hun var kristen og ville fortsette å ha en tilhørighet i Dnk. Maria har også vokst opp med en fot i bedehustradisjonen og omtaler det lokale bedehuset som «*en slags familie som ønsker deg velkommen uansett hvor ofte du er der*».

Nå bruker Maria positive adjektiv om en tilstedeværende gud, som fullkommen, større, uendelig, skapende, livgivende, aksepterende, snill og barmhjertig. Gud kan derimot ikke defineres med våre kategorier, og Maria sier at Gud er noe mer, noe større. Gud er noe vi ikke kan forstå eller fatte. Gudsbildet som utviklet seg var altså av en gud som var mer abstrakt, men også en som er nærere enn Guden hun hadde sett for seg før.

I en periode lå hun våken i mange netter og tenkte i det hun omtaler som en vond spiral: «*Jeg er skapt slik jeg er – men hva om det er en test? – Gud ville ikke ha gjort det mot meg – men hva hvis det er en del av testen? – Jeg tror ikke Gud ville ha gjort det. Jeg er skapt slik jeg er, osv.*». Her opplevde Maria en konflikt mellom Gud i form av et konkurrerende gudsbilde som hadde blitt forkynt av andre og det å være lesbisk. For hver sirkel kom hun nærmere opplevelsen av at Gud ikke er utspekulert. At Gud ikke forsøkte å teste henne. Hun holder nå enda sterkere fast at Gud er aksepterende og opplever ingen konflikt, verken med Gud eller det å være kristen

og sin seksuelle legning. Maria holder fast på at «(hun) er skapt slik (hun) er». «Siden jeg tror på en såpass åpen Gud så tør jeg å være meg selv». Maria sier at hun ikke tror «at (hun) hadde klart å fortsette å tro på en gud som ikke aksepterte (henne)». Det var altså enten et gudsbilde av en gud som aksepterte henne eller å forlate troen.

Maria opplever derimot en viss konflikt med kirken: «Det er ikke nødvendigvis lett å være lesbisk og en del av kirken» spesielt når man ikke vet hvor andre står. Maria likte blant annet ikke den store debatten rundt vigsel av LHBT+ i Dnk: «Jeg likte det ikke fordi det burde ikke trenge å være en debatt, det burde ha vært selvsagt». Hun prøver å holde seg unna debatten ettersom hun ikke «har lyst til å høre på om andre diskuterer om jeg er gyldig eller ikke».

Forholdet til bedehuset er for henne komplisert, og Maria sier at det er «noe lunka ved at jeg ikke vet om jeg ville ha vært velkommen hvis jeg hadde vært meg selv fullt ut». Videre forteller hun at hun ikke har prøvd å «komme ut» til noen på bedehuset og at det er en viss sannsynlighet for at hun undervurderer dem og deres syn på LHBT+. Men hun mener at bedehustradisjonen har en «tendens til at de er konservative på den fronten», noe Maria syntes er frustrerende. Hun sier at hun hadde vært enda mer begeistret for bedehus hvis hun hadde visst at de aksepterer legningen hennes og at hun ikke ønsker å måtte «ta den praten» med presten der.

På hjemstedet har mange av prestene i Dnk uttrykt at de er imot vigsel av likekjønnede, men at de aksepterer beslutningen. Maria syntes at det er bra at de ikke har satt seg «ordentlig på bakbeina», men at hun heller ønsker at de skal si «dette er tipp-topp, dere er velkomne uansett», fremfor det hun tolker som «dere er velkomne fordi dere må være velkomne».

Maria opplever likevel at hun først og fremst er velkommen i Dnk, spesielt etter at hun flyttet til studiebyen hvor det er «veldig mye snakk om at vi også skal høre hjemme i kirka». Maria blir oppdatert på debatten av bekjente som er mer engasjert enn hun selv er. Under kirkevalget i 2015 fulgte hun litt nøyere med enn nå, ettersom det var vanskelig å ikke følge med som teologistudent og en del av LHBT+-miljøet. Maria er «veldig glad for at andre som er mer engasjert enn (henne) og som er flinkere til å snakke tok den kampen for (henne), sånn at (hun) slapp å være en aktiv del av det». Hun sier også at de som uttrykker at de støtter LHBT+ har mye større påvirkning på henne enn de som argumenterer «mot (henne)». «Jeg tror mye mer på de som sier at jeg har rettigheter enn de som sier at jeg ikke har det».

Maria tror hun måtte ha revurdert sitt forhold til Dnk hvis de ikke hadde lansert ny vigselsturgi for likekjønnet ekteskap i 2016-2017. Da måtte hun enten ha valgt å delta aktivt i debatten fremover eller å forlate kirken. Hun har derimot tro på Dnk og sier at hun vet de hadde vunnet kampen før eller senere hvis de hadde tapt i 2016-2017. Hun løfter også frem innstiftelsen av Oslos nåværende biskop, Kari Veiteberg, som et av høydepunktene for LHBT+-personenes kamp i Dnk de siste årene. «*Det var stas da Kari Veiteberg ble biskop, siden hun er veldig åpen på at hun er for vigsel av likekjønnede*».

4.1.4 William

William utviklet sitt nåværende gudsbilde og en gudstro gjennom ungdomstiden i Dnk, først og fremst gjennom Ten Sing. Her, i «*et åpent og kjært trossamfunn*» føltes Gud nær og kjærlig. En Gud som ikke hadde problem med homofili og som har skapt folk slik han vil at de skal være. I konfirmasjonsundervisningen, og i Dnk for øvrig, har han blitt opplært i at Gud har skapt menneskene som vi er. Ten Sing/KFUK-KFUM har altså i stor grad formet gudsbildet til William. Her ble det formidlet «*en gudstro som tilsa at dette (homofili) var helt ok, akseptert, og en del av din reise som menneske*». Det var denne gruppen William først kom ut til. William har stilt seg bak KFUK-KFUM sin kamp og aktive engasjement for LHBT+-personers plass i kirken. Han sier at han «*for det meste har akseptert og godtatt den kirkepolitiske måten som KFUK-KFUM har sett på den interpretasjonen som KFUK-KFUM har gått for, hvor det å være homofil eller en del av LHBT+-samfunnet er akseptert*». Ellers har han ikke fulgt aktivt med på debatten, men han har «*lest litt her og der*». Grunnen til at han i dag ikke klarer å tro på Gud er at det gjennom et kristendomsstudie ble «*for teknisk*». Likevel opplever han at han har det samme gudsbildet og at det var et gudsbilde som gjorde ham godt da han definerte seg selv som kristen.

William klarer ikke å forstå «*linken mellom en gud som skal ha skapt alle mennesker slik han ønsker de skal være og som maner til å elske din neste, leve livet med nestekjærighet og utvikle deg som menneske osv.*», og at Gud «*skal ha noe imot eller mene at homofili*» at «*det å elske et annet menneske på en annen måte skal være syndig og galt*». Han finner altså skapelsestanken i strid med troen på at Gud ikke vil ha homofile eller andre LHBT+-personer i verden.

William mener at gudsbildet hans til en viss grad har påvirket selvbildet i «*affirmerende forstand ettersom jeg da lærte at det var så akseptert, så kan det hende at det hjalp meg å stå stødig i min egen identitet som homofil*». Han erfarte at gudsbildet normaliserte følelsene hans,

ettersom de ikke utgjorde en forskjell i Guds kjærlighet til ham. Han opplever selv at samfunnet for øvrig har en tendens til å fremmedgjøre LHBT+-seksualiteter ved å fokusere på hvor annerledes det er fra heterofili. Gudsbildet har altså styrket selvbildet. *«Hvis man vet at man er elsket og akseptert av Gud er det enklere å elske og akseptere seg selv».*

William har opplevd at kirken møter LHBT+-personer med positivitet. *«Foreløpig virker det for meg som det er mange aksepterende synspunkter fremfor negativt og utstøtende (...). Kirken totalt sett er veldig aksepterende med noen utspring av negative syn omkring på LHBT+-samfunnet».* Han opplever at både kirkelige ansatte, ledere og folk i menighetene *«setter pris på og ser de problemene mange LHBT+-personer har, og da har lyst til å hjelpe og vise sin støtte».* Et eksempel er den tidligere Krf-lederen, Knut Arild Hareide, som gikk i Pride *«for å vise sin støtte».*

Likevel innrømmer William at han har vært heldig som har møtt denne siden av kirken, og at andre blir mer utsatt for negativitet mot LHBT+ i kirken. Han er sikker på at dette kan påvirke selvbildene deres i negativ forstand: *«hvis du i essens får høre at du er syndig på bakgrunn av noe du ikke kan noe for – at du gjør noe galt bare ved å eksistere (...) så vil jeg tro at det vil gjøre mye for å bryte ned selvbildet ditt, enten på kort eller lang sikt».* *«Hvis man føler at det konstant er en gud eller stemme i himmelen som sier at du ikke er god nok eller at du ikke er en god person, at du ikke er akseptert, så vil det selvfølgelig gå inn på ditt eget selvbilde».* Han syntes det er *«kjipt»* når kirkeledere og prester er negative til LHBT+-seksualiteter. Hele spekteret fra de som sier *«at de personlig kanskje ikke ville ha viet noen»* av samme kjønn, men som respekterer de som vil, *«til de som tenker at det er en synd og at det er grusomt og ikke sånn mennesker bør leve».*

William sier også at han iblant *«subtelt endrer på kjønn eller lignende hvis (han) snakker om det å ha kjæreste»* når han mistenker at samtalepartneren har en gudstro som er negativ til LHBT+. Han unngår altså *«å si noe som antyder at (han) er homofil (...) rett og slett fordi man ikke ønsker å bli sett på – på en måte som er negativ eller skulle bli dømt personlig på noe man tenker på som irrelevant»* i forhold til relasjonen til den andre personen. Han må altså iblant ta valg om hvor åpen han skal være i møte med nye personer.

William kjenner seg ikke igjen i gudsbildene til de som er negative til LHBT+. For han har Gud blitt forskjellig avhengig av hvem du spør *«hvem er Gud?»*. *«Gud hos de som er negative til*

LHBT+-samfunnet (er) en veldig annen person/skapning (enn Guden til de som ikke er negative) fordi tolkningen blir så fundamentalt annerledes når det gjelder grunnleggende sider av hvem Gud er og hva han mener vi som mennesker burde gjøre».

4.1.5 Kristin

I barndommen fant Kristin ut at hun følte seg hjemme i kirken og identifiserte seg med kristendommen. I årene som fulgte fikk hun selv kjenne negative kommentarer om Guds syn på LHBT+-personer på kroppen: Da hun var 14, opplevde hun at noen av søskenbarna og onkelen hennes, som var aktive i bedehusmiljøet, omtalte homofili som synd, at homofile kom til å brenne i helvete og at de ikke forstod hvorfor Gud hadde skapt dem i det hele tatt. Dette opplevde Kristin som påtrengende, og det førte til at hun verken ville komme ut med sin legning eller ha en tilknytning til kirken.

Et møte med en prest da Kristin gikk på folkehøyskole, kom til å bety mye for henne. Presten viste Kristin at hun ikke er annerledes i Guds øyne fordi hun er lesbisk. Hun er like verdifull og velkommen i kirken som alle andre. Dette ga gjenklang i det Kristin hadde med seg fra barndommen av; *«men, shit det har jeg jo blitt opplært av foreldrene mine i alle år: at størst av alt er kjærligheten» og jeg klarte å kjenne igjen at jeg har jo egentlig hatt den tilhørigheten i Dnk hele veien. Jeg har glemt det en periode frem til jeg ble voksen».* Da hun flyttet fra hjemstedet til byen *«skjedde det et skifte med at jeg fikk sett folk og fikk et mye større bilde av hvordan verden egentlig fungerer og hvordan mennesker kan fungere sammen – i Gud».*

Kristin kritiserer *«alle kommentarer og meninger som ikke nødvendigvis var debatt, men som bare ble slengt ut».* De gjorde det vanskelig for henne å bli fortrolig med kirken og sin seksuelle orientering da hun var yngre. *«Det har på mange måter holdt meg tilbake fra å kunne leve ut som meg selv (siden) at debatten var så veldig pågående og var en pekepinn som jeg ikke trengte...».* Kristin har flere ganger ropt ut til Gud i frustrasjon og spurt Gud *«hvorfor har du skapt meg som jeg er?»* og at hun synes det er vanskelig å forholde seg til å være skeiv når hun hører *«fra samfunnet rundt (henne) at det er feil».* Hun har også lurt på om seksualiteten hennes er skapt eller om det er noe hun har skapt selv. I kjernefamilien var de tydelige på at Kristin er skapt akkurat slik som hun er: *«Du er skapt av Gud *punktum*»* og hun har etterhvert blitt fortrolig med seksualitet og Gud: *«jeg er den jeg er. Gud har skapt meg. Ferdig snakka».*

For Kristin er Gud «en komplisert figur» som hun kan både «være glad i, tidvis kan elske, tidvis kan hate og diskutere med». Hun synes det er godt at gudsrelasjonen har plass til alle disse følelsene. Samtidig står hun fast ved at Gud først og fremst er kjærlighet. Gudsbildet har utviklet seg fra et enklere og mer glorifisert gudsbilde som hun hadde da hun var barn, til et mer komplisert gudsbilde. «Det er bare godt at man kan stille spørsmålstegn ved det – hvis ikke kan man ikke utvikle seg».

Kristin omtaler debattene i senere tid som greie, og har opplevd at de som regel er ganske «fine». Hun verdsetter meningsmangfold og muligheten for alle parter til å uttrykke seg i dialog med hverandre. Det er nødvendig for at noe skal skje. «Ja, man blir provosert og man blir sint over visse ting, men det gjør bare at tannhjulene begynner å gå». Hun har vært litt aktiv i debatter selv og har bekjente som har vært spesielt aktive i debatten som hun har kunnet stille seg bak. Personer hun stoler på at har gode intensjoner. Hun har ikke behov for å selv alltid være veldig aktiv i debattene og lytter gjerne til andre.

Kristin har på den ene siden et veldig godt og sterkt forhold til Dnk. Hun er tydelig på at hun skal ha sin plass i kirken: «det har aldri vært tvil i meg selv at jeg hører hjemme der og at jeg skal ha mitt navn (..) og tilhørighet inntil det motsatte er bevist» for henne personlig. Kristin ser på kirken som et inkluderende fellesskap som hun synes «det er veldig fint å få ta en del av». Samtidig har hun ikke full tillit til at kirken praktiserer det de snakker om; «som skeiv person så har det jo vært en indre kamp i forhold til at kan jeg stole på at det de preker også fungerer i praksis? Typ⁶ størst av alt er kjærligheten og Jesus er kjærligheten selv». Kristin mener at man kan være kritisk selv om man velger å være en del av kirken. Hun har også opplevd at andre mener at hennes plass er å være synlig i kirken og synliggjøre temaet LHBT+. Selv mener hun at det ikke er hennes plass i kirken: «Det er ikke min plass å på en måte sette lys på temaet bare fordi jeg er tilstede, jeg er jo et menneske på lik linje som alle andre. Så jeg tenker at min plass er å bare være en del av menigheten som alle andre. På lik linje».

Gudsbildet har påvirket hennes selvbilde ved at hun tror mer på seg selv. «Jeg ville nok ha vært mye mer lost i denne verden hvis jeg ikke hadde hatt noen å tro på» og sier at det hadde vært mye vanskeligere for henne å være lesbisk hvis alt i verden var tilfeldig. «Men (ettersom) jeg er troende så styrker det mitt selvbilde i den forstand at jeg er sikker på at jeg er skapt her til

---

⁶ Typ – for eksempel

denne jorden akkurat slik jeg er». For henne gir dette mening til livet, og hun tror Gud har en plan.

Debatten i senere tid har ikke hatt negativ virkning på verken gudsbildet eller selvbildet til Kristin «*Jeg har blitt sterkere i min tro og sterkere i meg selv når andre kan ta mitt standpunkt ut i den store frie verden og si (...) hør på oss*». Hun uttrykker at hun er «*fortrolig med meg selv og fortrolig med Gud*». Debattene har derimot fått henne til å tenke «*at mennesker har veldig behov for å diskutere ting og for å sette folk i bås*». Hun ser på debattene som et virkemiddel for å skape diskusjon og for å opplyse folk om LHBT+-personer.

4.1.6 Emma

Emma vokste opp med et bilde av Gud som varm, kjærlig, åpen og inkluderende. Hun ble etter hvert veldig aktiv innenfor pinsebevegelsen. Her ble det formidlet en gud som står i 'opposisjon' til LHBT+. Følelser ble sett ned på og LHBT+ ble sett på som «*kjønnsforvirring*», et resultat av vonde opplevelser eller omsorgssvikt. Gjennom dette møtte Emma et gudsbilde som konkurrerte med det eksisterende gudsbildet, av en gud som ikke aksepterte følelser og som ikke har skapt mennesker som homofile. Homofili ble sett på som synd, og med mindre man lever i sølibat havner man i helvete. Dette førte til at Emma så på sin egen legning som feil og følte at de lesbiske følelsene måtte underkastes Guds allvitenskap, som visste bedre. Hun forsøkte derfor å komme på bedre tanker og var bestemt på at hun skulle gifte seg «*med en mann og leve som alle andre*». Hun bestemte seg for å bli hetero. «*Emma, du føler disse følelsene, du liker kanskje jenter, men sånn skal du ikke leve. Så det må du bare kaste bort med én gang*». Emma konkluderer med at hun «*gikk rundt og fornektet (seg) selv*». Etter hvert ble det som om hun levde et dobbeltliv, hvor hun bare kunne «*være ærlig mot (seg) selv*» på utsiden av kirken. Emma opplevde at det ikke var rom for å snakke om det i menigheten og ble møtt med bønn om omvendelse da hun åpnet seg for pastorer. I tillegg var hun klar over de praktiske konsekvensene av å komme ut som LHBT+ i frikirkelige miljøer: «*hvis du vil ha et engasjement så må du leve i sølibat, og hvis man ikke ignorerer identiteten sin, da får man ikke være med i klubben*».

Da hun kjente på lesbiske følelser og tanker, fikk hun dårlig samvittighet overfor Gud ettersom hun «*oppriktig tenkte «...Det er ikke sånn jeg har blitt skapt*»». Samtidig hadde hun ikke gitt helt slipp på gudsbildet hun hadde fra barndommen. Hun sier at hun trodde på «det kirkene fortalte (henne) samtidig som (hun) hadde et annet bilde – et ønske om at Gud skulle være noe

annet enn det de sa». Det ble en indre kamp mellom de to gudsbildene, som ikke kunne kombineres. *«Det gikk ikke overens. Jeg klarte ikke å forstå hvordan man kunne prate om at Gud er kjærlighet, at Gud elsker alle mennesker, alle er like mye verdt, Gud har skapt deg i sitt bilde – men samtidig si at homofili er feil, homofili er synd, ingen er skapt homofile, ingen burde handle på de følelsene og hvis du er skeiv og handler på det så havner du i helvete»*. En del av Emma mente at Gud antageligvis er glad når hun er glad heller enn når hun er det motsatte og ikke tørr å være seg selv. Denne ulikheten i gudsbilde var preget av frykt for å ta feil, og Emma stilte seg spørsmålet: *«har jeg rett eller har pastoren rett? Pastoren som står på scenen og snakker – har han rett?»*. Konklusjonen ble *«han har sikkert det»*.

Emma opplevde at det ikke var rom for å *«kartlegge»* sin egen tro på tross av menighetens fokus på at troen er noe man selv må komme frem til og definere. Emma oppsummerer gapet mellom hennes indre gudsbilde og det som ble forkynt i menigheten med at det oppleves som at ditt eget gudsbilde blir avslått hvis det ikke er helt likt som det aksepterte gudsbilde til menigheten. Som at de sier at *«det der er ikke Gud»*.

Da Emma var 22 år kom hun ut av skapet. Før hun gjorde det forlot hun pinsekirken. Hun opplevde at det ble så stor konflikt mellom hennes seksuelle legning og kristendommen/Gud, at hun måtte velge én av dem: *«Jeg trodde at jeg måtte ta og velge mellom Gud eller å være meg selv. Og i mange år valgte jeg Gud – eller kristendommen da, men til slutt sa jeg bare sånn «Emma, du kan ikke leve sånn lenger»*». Ved å ta avstand fra menigheten før hun kom ut, slapp hun å stå i det i møte med menigheten: *«jeg turte ikke å bli konfrontert av dem, så jeg gikk bare av selv»*. I etterkant har Emma *«hatt issues med å identifisere (seg) som kristen»* og definerer seg i dag som agnostiker. Dette skylder hun på møtet med det frikirkelige miljøet i lys av LHBT+. *«Kirken for meg ødela min egen tro. Så jeg visste ikke hvordan jeg skulle kartlegge den lenger»*. Det var for Emma nødvendig å forlate kristendommen for å komme ut av skapet og være seg selv. *«Men jeg tror på Gud. Jeg bare nekter å gi den guden en religion på en måte»*. Nå tenker hun på den samme guden som hun gjorde i barndommen men *«har ikke helt den derre Jesus delen inne»*. *«Jeg jobber fortsatt med troen (...) men har ikke lyst til å identifisere meg med det (den kristne troen) fordi det gjør litt vondt»*.

Som nevnt ble troen til Emma skadet av møtet med et sterkt formidlet gudsbilde som ikke gikk overens med erfaringen av hvem hun er. *«Man kan på en måte blande litt hva kirken sier og hva man tenker Gud sier»*. Gudsbildet forkynt i menighetene fikk henne *«til å føle (seg) mindre*

verdt enn andre». Nå sier Emma at hun aktivt fokuserer på «*det positive ved Gud*» og at gudsbildet blir bedre når hun «*leser noe som er pro-inkludering av LHBT*». Hun følger nøye med i den frikirkelige debatten og leser også innleggene som provoserer henne, «*men det endrer ikke (hennes) syn på Gud*». Gudsbildet hun har nå virker som en utviklet versjon av barndomsbildet, preget av møtet med gudsbilde fra pinsemenighetene. Etter Emma tok avstand fikk hun rommet hun trengte til å tenke gjennom hva hun tror Gud prøver å formidle til henne; «*så vet jeg nå da at Gud aldri ville hate meg fordi jeg er skeiv*». Gudsbildet hennes i dag er sterkt formet av friheten og muligheten til å selv tenke rundt Gud og seg selv. Dette gudsbildet har en positiv påvirkning på selvbildet hennes. «*Nå som jeg ikke er medlem av noe fast kirke og jeg kan vandre litt som jeg vil, så har det gitt meg større grad av selvaksept på alle hold*». Hun understreker at hun har kjent på selvaksept også utenom troen, men at hun føler seg «*hakkert bedre når (hun) får lov til å tenke at Gud*» ser på henne med kjærlighet. «*Så jeg er trygg. Jeg er trygg i min tro på hva enn det skal være... Hvis jeg hadde vært kristen i dag så hadde jeg vært 140% sikker på at Gud elsker meg*».

Emma kritiserer i dag frikirkene for å snakke *om* og *til* LHBT+-personer, istedenfor å snakke *med* dem. Hun opplever å bli snakket om «*som om vi er en ting som man kan kaste att og fram (...) en kasteball*». Hun forteller at «*man ikke blir tatt seriøst*» og at LHBT+-seksualiteter ofte begrunnes i hendelser og dermed som et resultat av at noe har gått galt. Dette umyndiggjør stemmene deres i debatten. «*Noen ganger føler man litt mangel på respekt, som individ og vesen*». Debattinnleggene som «*er for meg - eller for inkludering av LHBT*» engasjerer henne, og debatten som en helhet både provoserer og motiverer henne til å aktivt engasjere seg. Emma er opptatt av å formidle at man kan være både kristen og skeiv, noe hun har erfart de siste årene. Hvis hun hadde gått tilbake i tid ville hun også ha formidlet det til seg selv og sagt «*Emma, du må ikke velge enten eller. Hvis du skal gå ut av skapet så må du ikke si fra deg troen din. Det kan gå sammen*». Nå er hun trygg på at Gud elsker henne og «*at (hun) er velkommen – at (hun) ikke kommer til helvete fordi (hun) er skeiv*».

4.1.7 Hanne

Hannes gudsbilde ble sterkt preget av morens forkynnelse om Gud i barndommen, hvor Gud ble fremstilt som en omsorgsfull far. Dette passet godt med hennes farsbilde. Faren, som gikk bort da Hanne var tenåring, var ifølge Hanne alle de gode tingene en far bør være. Hun uttrykker

at dette ikke nødvendigvis er et fruktbart gudsbilde for alle andre, men for henne assosieres farsfiguren med omsorg, kjærlighet og en som ofte er stolt av henne.

Hanne har fra 15-års alderen vært veldig aktiv innenfor pinsebevegelsen. Både som ansatt i en kortere periode, men først og fremst som frivillig. Her ble det forkynt et bilde av Gud som gjorde at Hanne opplevde *«en konflikt mellom det å være skeiv og å være Guds barn»*. Dette var derimot ikke noe hun erfarte at *«kom direkte fra Gud»*. Likevel fikk opplevelsen et visst feste fra hun ble med i menigheten tidlig i tenårene; *«hvis man blir fortalt ting mange nok ganger og det blir presentert som en sannhet så former det en»*. Det ble derimot vanskelig å fortsette i menigheten da hun innså at hun var lesbisk, noe hun følte stod i konflikt til kirken. Menighetene hun har vært involvert i har vært åpne for at homofile kan være medlem av menigheten og komme på møter, men at de ikke får ha noen oppgaver eller verv, spesielt ikke de synlige rollene. Etter en konfrontasjon fra noen i menigheten knyttet til hennes seksualitet *«ble det sånn at det ble vanskelig for meg å være der»*. Hun opplevde et sprik mellom det menigheten sa og hvordan de opererte i praksis: *«det er mye ord om at alle er velkommen og «her kan du være deg selv», men når alt kommer til alt så kan du ikke det»*.

Bildet av den omsorgsfulle guden gav aldri slipp, og Hanne hadde dette gudsbildet i bunn hele tiden. Nå skiller hun mellom gudsbildet hun hadde med seg og det hun fikk formidlet i pinsebevegelsen: *«Jeg har aldri opplevd at Gud har hatt noe problem med meg, men jeg har trodd at han hadde det fordi jeg har hørt det fra alle andre»*. Gudsbildet er nå positivt og ikke dømmende, av en gud som vil oss godt og ikke er ute etter å ta oss. Hanne er trygg i Guds syn på henne selv, noe hun har vært en stund, og vet at hun ikke trenger å forandre seg eller late som om hun er en annen for Gud. Dette gjør at hun føler seg mer trygg i seg selv. *«Gudsbildet mitt har hjulpet meg å slå meg til ro med hvem jeg er»*. Gudsbildet har også gjort henne sikker i valgene hun har tatt rundt sin seksualitet, blant annet at hun har giftet seg osv. *«Så dette som på en måte i mange år har holdt meg litt igjen har snudd, for jeg har funnet ut at dette ikke handler om Guds syn på meg. Det handler om andre mennesker og det som har blitt formidlet til meg fra andre – så da jeg skjønnte at det ikke handlet om hans syn på meg så ble det litt enklere»*. Hanne mener at Gud tåler hele følelsesspekteret vårt, til og med at vi iblant er sinte på Gud.

Hanne har de siste årene vært involvert i debatten rundt inkludering av LHBT+ i pinsebevegelsen. Hun mener at debatten ikke alltid er fruktbar og at det for eksempel er en del

ufine debattanter som skriver i avisene. Heller ikke menighetene kommer så godt ut og virker ikke inkluderende, ifølge Hanne. Hun etterspør en ordentlig dialog. «*Det kristne fellesskapet kommer litt dårlig ut fordi debattene viser meg at det er en ganske lang vei å gå*». De kirkelige debattene har ikke påvirket synet hennes på Gud, «*det har mer påvirket synet mitt på alle som tror på ham*». Hanne opplever at debatten får frem hvor ulik forståelse man har om hvem Gud er.

Hanne meldte seg etter hvert inn i Dnk og sier at «*den kjønnsnøytrale ekteskapsloven*» fungerte som et påskudd for denne avgjørelsen. Hun sier at hun tror at man også i Dnk enkelte plasser kan møte på konflikt i møte med inkludering av LHBT+ personer i roller i menigheten, «*men i utgangspunktet er det åpent for at alle kan bidra*». Hanne er derimot ikke aktiv i Dnk og tydeliggjør at etter å ha «*brukt så mange år i et annerledes kirkelandskap, så er det (pinsebevegelsen) som har blitt (hennes) hjem*».

Selv om debatten ikke har påvirket hennes selvbilde, er hun bekymret for hvordan forkynnelsen og debattene påvirker LHBT+-personer som ikke er like trygge på seg selv og Gud i møte med gudsforkynnelsen, og er engasjert i å nå ut til og samle LHBT+-personer med tilknytning til de frikirkelige miljøene. Hun ønsker på sikt at det i hvert fall skal være et alternativ for henne og andre LHBT+-personer å være aktiv i pinsebevegelsen.

4.2 Forandring og bevaring av gudsbilder

For å se informantenes opplevelser i et større bilde går oppgaven nå over til å drøfte intervjumaterialet på tvers. Denne analysen kommer til å foregå tematisk med gudsbilde, selvbilde og møtet med andre kristne/kirken som hovedtemaer.

4.2.1 Utvidet gudsbilde

Guds kjønnsidentitet var et tema for flere av informantene. Emma forsøkte å bruke 'hen' om Gud istedenfor å referere til Gud med mannlig pronomen. Spesielt Johanne og Maria la vekt på en utvikling i hvordan de ser for seg Gud. Marias konkrete forestilling av Gud, som hun kanskje kunne få et glimt av hvis hun fløy høyt nok, har utviklet seg til å heve seg over våre tanker om kjønn. Vi ser at Johannes' forestilling av Gud har beveget seg i en liknende retning. Gud blir i vår kontekst ofte omtalt med mannlig pronomen og fremstilt, både gjennom kunst og

fortellinger, som en hvit mann med skjegg. Disse informantene har tatt et aktivt steg ut av disse kategoriseringene og har nå et litt bredere bilde av Gud som ikke kan defineres ut ifra våre tanker om kjønn og seksualitet.

Lukas har også fått et bredere bilde av Gud. Før pleide han å se på Gud som en veldig streng Gud som krevde at alt av «*leveregler*» skulle følges slavisk. Nå har Lukas et litt bredere perspektiv på Gud, hvor Gud har forståelse for menneskelige handlinger og erfaringer. Denne Guden er full av kjærlighet til alle, noe han før opplevde var forbeholdt for noen. Nå tror han på en gud som elsker alle betingelsesløst og har ikke lenger et like smalt bilde på hvem Gud er.

4.2.2 Frihet og rom til å utvikle eget gudsbilde

En gjenganger i materialet er at informantene understreker viktigheten av å ha «*rom*» og frihet til å utvikle et bærekraftig gudsbilde. Johanne har aktivt utforsket ulike typer teologi for å bli inspirert til å tenke nytt om Gud. Hun nevner både nattverds-, skapelses- og skeivteologi. Maria henviser til hennes frie tøyler i forhold til hvem Gud er når hun snakker om gudsbildet sitt. Hun har ikke vokst opp med sterke føringer rundt hvem Gud er og hvordan hun bør leve livet i forhold til Gud. Det har vært plass til både undring og tvil.

Lukas, Hanne og Emma måttet forlate menighetene sine for å finne tilbake til grunn gudsbildet de hadde i forkant av forkynnelsen i pinsemenighetene de var i. Da Lukas forlot menigheten måtte han finne ut av troen selv. Miljøet hvor han før samtalte rundt tro hadde han måttet forlate da han kom ut av skapet, og både troen og gudsbildet hadde fått dype sår: «*Så jeg måtte komme frem til konklusjoner på egenhånd*». Da Lukas fikk rom og frihet til å reflektere rundt Gud skjedde det en enorm vending i gudsbildet hans, noe som var nødvendig for å opprettholde gudstroen. Lukas har trukket seg unna kirken som helhet «*og gjort troen til en litt mer personlig greie fordi det ble så vanskelig å bli i menigheten*». Dette har «*gjort tro sterkere fordi jeg klarer å se ting fra et annet perspektiv og ser den kjærligheten da*».

Emma måtte også ut for å finne ut av Gud. Det virket umulig å kombinere hennes seksuelle orientering og religion/tro og hun opplevde at det ikke var rom for hennes personlige gudsbilde i menigheten: «*Selv om de sa «tro det definerer du selv. Det er helt opp til deg hvordan du tenker hva Gud er» og sånne ting, så blir du fortalt alt, så blir det liksom ikke rom. Du har et bilde av Gud som ikke stemmer med kirken, så blir det sånn «det er ikke gud». Det er så mye*

som blir fortalt istedenfor at det blir rom». Også Hanne måtte ut av menighetens tankegang for å slå seg til ro med å være lesbisk.

Kristin har hatt en annerledes opplevelse. Møtet med presten bekreftet det gudsbildet Kristin hadde med fra barndommen. I gjenforeningen med Dnk fikk hun et fornyet gudsbilde som var basert på barnetroen.

4.2.3 Skillet mellom forkynnere og Gud

Alle informantene viser refleksjon rundt forholdet mellom Gud og hva som blir formidlet om Gud. Det skillet har ikke alltid stått like sterkt. Maria opplevde en usikkerhet rundt Gud og hennes seksuelle orientering, da hun var bekymret for at hun var lesbisk for at Gud kunne teste henne. I etterkant mener hun at dette sier mer om menneskers formidling av Gud og ikke det gudsbildet hun hadde selv. I arbeidet med å komme til rette med gudsbilde og egen seksuell identitet har informantene kommet frem til at det kirken formidler og mener om Gud ikke nødvendigvis samsvarer med hva Gud selv mener.

William, som ikke har opplevd at en negativ holdning til LHBT+ har påvirket hans bilde av Gud, trekker også dette skillet. For ham har de med en gudstro som er negativ til LHBT+ et så annerledes syn på den kristne guden enn det William er vant med, at han skiller deres syn på Gud fra den guden han tidligere har trodd på og fortsatt har et bilde av. Han trekker ikke slutninger om Gud utfra hva denne gruppen uttrykker. Lukas er også opptatt av ulikhet i tolkning.

Kirken og mennesker har preget Lukas sitt gudsbilde i stor grad tidligere. Nå understreker han at religion er påvirket og tolket av mennesker, i både positiv og negativ forstand: *«Religion er en veldig fin og bra og nær ting, men mennesker kan kanskje ødelegge den litt til tider. Rett og slett fordi ting blir tolket sånn det blir tolket»*. Det samme synet bærer han om Bibelen: *«Samtidig er jeg litt skeptisk til alt som står i Bibelen – for hvis vi tenker på Bibelen så er det en bok skrevet av mennesker. Selvsagt er det jo ting vi har hørt og fått vite fra Gud. Når de skal skrive ned alt som har blitt kommunisert så kan jo ting tolkes på egne måter og bli skrevet litt ned slik de har tolket det de har fått kommunisert til seg»*. Menighetens måte å møte Lukas på da han kom ut av skapet har påvirket gudsbildet hans: *«Det har gjort tro vanskelig, samtidig har det gjort tro sterkere fordi jeg klarer å se ting fra et annet perspektiv og ser den kjærligheten da»*. Han har tatt et steg bort fra det menigheten mente og forkynte, mot det bildet han selv

mener stemmer om Gud. Hanne trekker også nå et skille mellom det pinsebevegelsen forkynte og hvem Gud egentlig er. Hun uttrykker at gudsbildet hennes «*står ganske fast*» og at det er menneskers syn på LHBT+ som kommer frem i debattene: «*debatten får meg jo til å skjønne at veldig mange andre har et syn på meg selv*». Hun sier derimot at det ikke påvirker hennes selvbilde.

Også Emma har hatt et litt uklart skille mellom kirken og Gud: «*Man kan på en måte blande litt hva kirken sier og hva man tenker Gud sier, så vet jeg nå da at Gud aldri ville hatet meg fordi jeg er skeiv*». Hun har i etterkant kommet frem til at konflikten mellom Gud og hennes seksuelle legning ikke kom fra Gud, men fra «(hennes) *selv*»/det menigheten fortalte henne. I likhet med flere av de andre informantene uttrykker nå Emma at debatten bærer et stort preg av menneskers tolkninger og behov: «*jeg har bare tenkt at folk bare bruker Bibelen i negativ forstand hvis de snakker negativt om Gud*».

For å få rom til å trekke skillet har flere av informantene måttet ta avstand fra menighetene sine, som vi har sett på i delkapittel 4.2. Det har også vært nødvendig å selv tørre å stille spørsmål ved kirkens formidling og autoritet. Johanne er tydelig på at kirken ikke har et fasitsvar på hvem Gud er og gudsbildet hennes blir ikke formet av negative ytringer om LHBT+. Hun mener at debatten rundt LHBT+-seksualiteter ikke nødvendigvis handler om Gud, men at «*(...) den konservative seksualitetsteologien er et uttrykk for mennesker i en annen tid med andre behov for å sette grenser rundt andres seksualitet*». For Kristin var det viktig å vite at man ikke alltid trenger «*å ta alt for god fisk*» bare fordi det blir sagt i kirken eller av kristne personer. Som vi har sett ble Kristin sterkt påvirket av slektningene som formidlet et negativt gudsbilde. Hun anså dem som «*superkristne*» og de hadde dermed en tung autoritet i snakk om Gud.

Informantene som har opplevd negative ytringer om Guds syn på deres seksualitet har blitt påvirket i ulik grad, men alle har kommet frem til at dette er menneskers tolkning og at de selv ikke tror det sier noe om Guds syn på dem. Til tider har det vært vanskelig å skille mellom kirke og Gud, men etter hvert har det blitt lettere. For noen av informantene har det vært nødvendig å trekke dette skillet for å bygge seg selv og troen opp igjen: «*Da jeg var i en prosess med å komme ut av skapet, så var det veldig viktig for meg å vite at det ikke påvirket min relasjon til Gud eller hvordan Gud så på meg*» (Hanne).

4.2.4 Gudsbilde og erfaring

Flere av informantene løftet opp samspillet mellom erfaring og gudsbilde. Williams bilde av Gud som aksepterende og bekreftende overfor LHBT+-seksualiteter går overens med hans tanke om at Gud har skapt alle som de er og at han maner alle til å elske sin neste. Det trengs ikke å endres på. De gudsbildene som er negative mot LHBT+ går ikke logisk overens med det han har lært og erfart. Hannes gudsforestilling av Gud som en kjærlig og omsorgsfull far går godt overens med Hannes erfaringer med hvordan en far er. I likhet med Williams, er dette et grunnleggende gudsbilde hun ikke trengte å ta et oppgjør med og som hun lever godt med i dag. Det nye gudsbildet Hanne fikk forkynt i pinsemenigheten, i forbindelse med LHBT+-seksualiteter, gikk ikke overens med erfaringen hennes og hun kunne ikke beholde det. Maria uttrykket følgende om gudsbilde og erfaring: *«Jeg tror ikke jeg hadde klart å fortsette å tro på Gud om jeg trodde på en gud som ikke forstod meg»* .

Fra tiden i pinsebevegelsen fikk Emma fortalt at *«man skulle ikke tro på egne følelser, man skulle bare tro på Gud»*. Gud og erfaring ble dermed to motpoler. Det fungerte ikke for henne ettersom det innebar at hun måtte ignorere seg selv. I likhet med William erfarte Emma et gap mellom to deler av gudsforkynnelsen, at Gud har skapt og elsker LHBT+-personer, men ikke deres seksualitet.

Alle informantene har i dag et gudsbilde som i større grad aksepterer deres seksuelle legning. Gudsbildene er tett knyttet opp til deres egne opplevelser av Gud, seg selv og «livet». Det var i flere tilfeller gapet mellom Gud og erfaring som gjorde at de måtte bryte med det gamle gudsbildet og det som forutsagte dette gapet (menighetene, enkeltpersoner osv.).

4.3 Selvbildet i møte med kirken og kristne

4.3.1 Betydningen av å vite hvor kirken/noen står

Det å vite hvor noen står i forhold til debattene rundt LHBT+ i kirken har mye å si for informantene. Som tidligere nevnt, forsøker Johanne ofte å finne ut av andres ståsted for så å vite hvor åpen hun kan være med dem: *«Hvis jeg skal inn i en menighet eller møte noen fra en kirkelig sammenheng så prøver jeg først å finne ut av «hvilket standpunkt har du i denne saken?», «hvor åpen kan jeg tørre å være med deg?» og det føles jo ut som en konflikt»*. For Johanne er det også visse steder hvor det er uaktuelt å søke prestestillinger. Noen steder blir trygge steder å jobbe, mens andre blir usikre eller utrygge fordi hun enten må stå i en tøff kamp over lengre tid eller fordi hun ikke kan bli ansatt. Denne tredelingen mellom trygt, usikkert og

utrygt i møter med andre går igjen i intervjuene. Og hvorvidt det er trygt, usikkert eller utrygt er basert på hvor tydelige andre er i forhold til LHBT+-personer og hvilket standpunkt de i så fall identifiserer seg med.

Trygt

Når andre tar et tydelig positivt standpunkt blir det rom for at informantene føler seg trygge i møte med dem. Maria vet at hun kan være åpen og være seg selv på fakultetet sitt og i kirkene i studiebyen, ettersom de har vært tydelige på at LHBT+-personer er velkomne. Dette gjør at hun føler seg velkommen og at det er trygt å være der. William beskriver miljøet i Ten Sing/KFUK-KFUM som åpent og trygt, ettersom organisasjonen har vært tydelig på at det ikke er noe galt med homofili. Her har han kunnet være seg selv. Emma uttrykker at det at Dnk «aktivt har gått inn for å ta et standpunkt og gjøre noe med det» får henne til å føle seg sett og hørt. Der vet hun at det er trygt for henne å være seg selv, spesielt i den menigheten hun regelmessig oppsøker.

Usikkert

Relasjonen til kristne organisasjoner og mennesker blir usikker når informantene ikke vet hvor de stiller seg i møte med LHBT+. For Maria er det for usikkert om de på bedehuset kommer til å ta henne imot med åpne armer hvis hun forteller dem at hun er lesbisk. Sannsynligheten for at de ikke kommer til å gjøre det er i hennes øyne stor. Dette gjør at Maria ikke orker å åpne seg for bedehusmiljøet. For Kristin er relasjonen til kirken preget av usikkerhet om kirken praktiserer det de sier om kjærlighet og inkludering, spesielt på småsteder. Dette gjør at Kristin ikke har fullstendig tillit til kirken og er usikker på hva hun kan forvente.

Utrygt

I møte med kirkelige instanser eller enkeltpersoner som er negative til LHBT+ trekker enkeltinformanter seg unna og/eller sensurerer sin seksuelle legning. Det oppleves som utrygt å være seg selv i disse møtene. Når William iblant sensurerer sin seksualitet i møte med folk han mistenker at andre har en «gudstro som er negativ til LHBT+-samfunnet», er det tydelig at møtet til en viss grad oppleves som utrygt. Maria uttrykker at hun ofte ikke ønsker å ha så mye å gjøre med personer som snakker negativt om LHBT+. Og som nevnt, unngår Johanne å søke jobb i visse menigheter og bispedømmer og uttrykker at hun ikke nødvendigvis tør å være helt åpen med enkeltpersoner som har dette synet. Disse reaksjonene har til felles at informantene unngår å måtte stå i kamper som oppleves som unødvendige og irrelevante.

4.3.2 Betydningen av at andre kjemper

Det er ulikt hvor aktive informantene selv har vært og er i de kirkelige debattene knyttet til LHBT+-personer. En fellesnevner, derimot, er at de føler seg løftet opp i møte med andre som kjemper deres sak *med* eller *for* dem. For Maria har det vært veldig viktig at andre har kjempet for henne, slik at hun har kunnet ta et steg til siden. William har ikke deltatt aktivt i debatten, men har stilt seg bak KFUK-KFUM som har vært tydelig på at LHBT+-samfunnet har en plass i kirken. Han opplever en stor støtte *«i de artiklene og synspunktene som blir gitt som er positivt affirmerende»*.

Både Kristin og Emma har vært temmelig aktive selv, men sier begge at andre som kjemper både styrker dem og motiverer dem til å fortsette. Kristin er takknemlig for at det har vært store stemmer i debatten som har tatt «hennes» standpunkt: *«...jeg har vært veldig heldig å ha hatt folk som jeg kjenner som har vært en del av debatten, (...) at jeg kan stille meg bak dem»*. Dette har styrket henne og gjort henne sterkere i sin tro. Begge refererer til debatten som noe veldig personlig for dem, og de som kjemper på samme side er «for» dem. Dette uttrykker eksempelvis Emma her: *«hvis jeg tenker på de debattinnleggene som er for meg da, eller for inkludering av LHBT, så blir jeg engasjert. Jeg blir skikkelig engasjert. (...) Jeg blir egentlig bare enda mer sikker på meg selv»*

4.4 Gudsbilde og selvbilde

I det kommende skal jeg se på om eller hvordan gudsbildene har påvirket informantenes selvbilder. I første delkapittel tar jeg for meg gudsbildene som har påvirket dem negativt og omtaler dem som *«formidlede gudsbilder»*. Fordi det er uklart hvorvidt disse gudsbildene egentlig har fått feste hos informantene og erstattet deres egne gudsbilder. Men det er likevel tydelig at det er gudsbilder informantene har måttet forholde seg til.

4.4.1 Formidlede gudsbilder påvirket selvbilde negativt

Flere av informantene forteller om opplevelser hvor gudsbilde/-formidlingen i større eller mindre grad har påvirket selvbildene deres negativt. Marias spiraltankegang er et eksempel på dette. Johanne var, i perioden etter at hun kom ut av skapet, litt redd for at hun hadde tatt feil og at de som mente at homofile havner i helvete har rett. Dette skapte en utrygghet. Det var som om gudsbildet med negativt syn på LHBT+ utfordret deres eget og gjorde dem usikre på

deres eget gudsbilde og dermed Guds syn på dem. Var det greit å være lesbisk i Guds øyne? Denne usikkerheten preget dem begge i en tidlig fase av prosessen med å komme til rette med sin seksuelle legning og det konkurrerende gudsbildet. Det vonde gudsbildet ble ikke tatt med videre.

Strengt og negative gudsbilder har hatt en destruktiv effekt for flere av informantene. For Lukas har hans tidligere gudsbilde gjort skade på selvbildet. Da han var i prosessen med å finne ut av sin egen seksuelle identitet var han ikke sikker på at Gud kom til å fortsette å like ham og om han kom til å bli frastøtt eller ei. Dette gjorde at Lukas mente at han ikke var god nok og at han ikke kunne tenke homofile tanker. Da Kristin fikk forkynt at homofili er synd i Guds øyne og at homofile kommer til helvete, opplevde hun en konflikt mellom Gud og sin seksuelle legning. Hun sier selv at dette holdt henne tilbake fra å kunne leve ut som seg selv. Hun har, som sagt, også stilt spørsmål ved egen identitet og hvorfor hun har blitt skapt sånn. Eventuelt om Gud har skapt henne slik eller om det er noe hun har skapt selv. Dette viser et usikkert gudsbilde som gjorde at hun var usikker på seg selv og følte seg utrygg i relasjon til Gud.

For Emma påvirket også gudsbildet som ble forkynt i pinsemenighetene henne på en negativ måte. «...*det var også derfor at jeg ikke turte å komme ut fordi jeg trodde helt oppriktig, selv om jeg visste at Gud er kjærlighet, (...) at det ikke er riktig av meg å være lesbisk*». Dette fikk henne til å føle seg mindre verdt enn andre. Også Hanne opplevde en negativ påvirkning fra gudsbildet som ble forkynt: «*Jeg har aldri opplevd at Gud har hatt noe problem med meg, men jeg har trodd at han hadde det fordi jeg har hørt det fra alle andre*». Denne konflikten holdt Hanne fra å leve ut livet som hun var.

Oppsummerende kan vi si at gudsbilder med negativt syn på LHBT+-seksualiteter gjør at informantene sliter med å ha et positivt syn på seg selv. De blir selv feil, ettersom Gud egentlig ønsker at de skal være annerledes og det hindrer deres livsutfoldelse.

4.4.2 Gudsbilde påvirket selvbilde positivt

William beskriver et gudsbilde som utelukkende har påvirket selvbildet hans positivt. Det har vært bekreftende i forhold til hans seksuelle legning: «...*siden man da følte seg akseptert i Gud så var det lettere å akseptere seg selv også*». Denne bekreftelsen fra Gud har flere av informantene kjent på, blant annet Emma som uttrykker at gudsbildet hennes har gitt henne større grad av selvaksept. «*Jeg er kanskje trygg og sikker på at jeg er velkommen (og) at jeg*

ikke kommer til helvete fordi jeg er lesbisk». Hun tydeliggjør at hun føler seg selvsikker også utenom Guds syn på henne, men at hun føler seg hakket bedre i lys av Gud – nå som hun har et mer positivt syn på Guds syn på henne. «*Jeg tenker at jeg ikke er feil*». Dette står i kontrast til det konkurrerende gudsbildet formidlet i pinsebevegelsen. Emma føler seg elsket av Gud og tror på en gud som vil henne godt.

Johanne opplever også gudsbildet som godt: «*Nå føler jeg meg trygg på mitt forhold til Gud. Jeg føler meg trygg på at jeg er elsket som jeg er*». Hun finner glede i å lese skeiv teologi og har på denne måten «*utvidet (sitt) syn på skeive*»: «*Jeg syntes det er en litt morsom tanke at hvis vi alle gjennom nattverden er en del av Kristi kropp så inneholder Kristi kropp alle seksualiteter og kjønnsuttrykk. Så Kristi kropp er skeiv*». Hun sier at det er «*fint å finne sånne tanker, teologiske argumentasjoner som kan løfte det litt opp for deg (når) man blir utsatt for et negativt syn på skeive både i kirken og ellers i samfunnet også*». Hun avrundet intervjuet med å fortelle at selvbildet hennes «*henger sammen med gudsbildetanken: jeg er skapt i Guds bilde og jeg hviler godt i det*».

Hanne uttrykker at gudsbildet hennes absolutt påvirker synet hennes på seg selv: «*Jeg vet jo at jeg er bra nok som jeg er, at jeg ikke trenger å forandre meg – trenger ikke å spille noe skuespill for Gud*». Det nåværende gudsbildet har gjort at hun har kjent seg trygg i hvem hun er og valgene hun har tatt, som for eksempel å gifte seg med en kvinne: «*det har hjulpet meg med å slå meg til ro med hvem jeg er*».

Gudsbildet til Kristin gjør at hun har mer tro på seg selv. Hun har ikke blitt skapt tilfeldig og dette gir livet mening: «*Hvis alt bare skulle vært helt tilfeldig og sånt så vet jeg ikke hvordan jeg hadde taklet det med å være den jeg er*». Gudsrelasjonen hennes er åpen for de vonde følelsene knyttet til de utfordringene hun har møtt knyttet til seksualitet og kristendom. Dette gjør at Kristin kan være ærlig overfor Gud.

Etter flere års slitasje gir Lukas sitt gudsbilde ham håp: «*Det er noen skår, men det er troen min som holder meg oppe. At det finnes noe fint der i slutten*». Tanken om å være skapt slik man er kan legitimere at personers seksuelle identitet også er skapt av Gud og at informantene skal være slik de er. Dette er et av de tydeligste gjennomgående temaene i intervjuene; tanken og følelsen av å være skapt i Guds bilde. Det var noe de fleste informantene eksplisitt nevnte både

i forbindelse med arbeidet med gudsbilder og i forbindelse med gudsbildets påvirkning på selvbildet.

Flere av informantene har kjent på et gap mellom tanken om at Gud har skapt mennesker i sitt bilde og at LHBT+-seksualiteter er feil i Guds øyne. Da William trodde på Gud trodde han på en gud som har «*skapt alle mennesker slik han ønsker at de skal være*», også når det kommer til seksuell orientering. Flere av informantene opplever at skapelsestanken legitimerer deres seksuelle legning. Det var blant annet det som gjorde at Maria kunne komme seg ut av spiralen sin: «*Jeg er sånn jeg er fordi Gud har skapt meg sånn og derfor må det være ok*». Informantene finner trygghet i forkynnelsen om en gud som har skapt alle i sitt bilde. I dette ligger det også at de er skapt med mening, siden Gud har skapt dem med vilje. Det er blant annet det William kom frem til, at Gud skaper folk slik han vil at de skal være. Også Lukas kommenterer dette: «*Jeg er skapt i Guds bilde og jeg tror ikke det er tilfeldig at jeg er den jeg er.*»

Gudsbildene har altså påvirket informantene både positivt og negativt i samvariasjon med kvaliteten på informantenes gudsbilder gjennom tidene. Positivt gudsbilde påvirker selvbildet på en god måte og styrker individene, mens det negative svekker deres følelse av verdi.

4.5 Mennesker og kirkens påvirkning på informantenes gudsbilder og selvbilder

4.5.1 Negativ påvirkning på gudsbilde og selvbilde

«For de sier at de fortsatt er glad i meg, men så tar de fra meg alt som jeg har brukt min tid på opp gjennom fem år og plutselig står jeg på bar bakke og må finne helt nye ting å drive på med og helt nye hobbyer og sånne ting, så det var vanskelig»

For Lukas har menighetens måte å møte ham på etter at han åpnet seg om legningen sin skapt dype sår. Tilbakemeldingene han mottok påvirket både selvbildet og troen hans negativt og gjorde at han i dag lever med angst. Det var også menigheten som formidlet gudsbildet som førte til frykt for at Gud ikke ville like ham lenger og forlate ham. Lukas tror ting hadde vært annerledes hvis homofili ikke hadde blitt snakket nedsettende om i kirken. Han opplevde selv å «*sitte der og høre en menighetsleder snakke ned om homofili og at det er feil og synd osv. Men samtidig er det jo følelsene til folk*». Han oppfordrer folk til å være mer forsiktig rundt hva man sier til store forsamlinger ettersom noen kan bli veldig negativt påvirket av det når det kommer til psykisk helse. «*Vi må ta mer hensyn til hverandre*». Nå sier Lukas at han har utviklet angst for avvisning på grunn av menighetenes reaksjon på hans seksuelle identitet. «*Og fått*

sånn, ifølge psykologen min da, angst for avvisning og sånne ting. Og det har jeg fått som følge av meningene jeg ble møtt med da jeg kom ut av skapet».

Johanne har vært litt usikker på «*hvor verdifull (hun) er for andre mennesker*» i forbindelse med negative ytringer om LHBT+. Hun har opplevd debatten som veldig personlig og slitsom selv om «*de som er imot likekjønnet vigsel eller mot homofili generelt omtaler det som det bare er en sak og at det ikke er personlig*». Det at de ofte sier «*jeg mener dette, men det er ikke personlig ment overfor deg*» gjør ikke at det *føles* mindre personlig. Hun har også opplevd stor skuffelse og nederlag i forbindelse med tidligere debatter. Eksempelvis da Kirkemøtet i 2014 ikke førte til en endring: «*For da har du liksom stålsatt deg og fulgt med i debatten for du tenker at nå skal det endelig være verdt det. Og når det da ikke er det, så føles det ut som om du har brukt all den energien på ingenting*». Begrensningen i arbeidsmarkedet er også grunnet i andre personers skepsis mot hennes seksuelle legning.

Kirken påvirker ikke William sitt selvbilde negativt, men han uttrykker at han synes det er kjedelig når ledere i kirken har negativt syn på LHBT+. Både William og Maria kommenterer at også de som respekterer at LHBT+-personer skal være velkomne i kirken, men som selv ikke mener (LHBT+) er riktig, påvirker LHBT+-samfunnet negativt. Selv om de ikke stiller seg «*på bakbeina*» (Maria).

For Kristin var det først og fremst slekten med sterk tilknytning til bedehusmiljøet som forkynte gudsbildet som påvirket selvbildet hennes negativt. Hun har i denne sammenheng måttet bli forsvart av moren for at nær slekt skulle se på Kristin med samme øyne som de ser på de andre søsknene og søskenbarna. En god stund holdt Kristin seg «*langt inne i skapet*» og hun hadde «*det vondt med seg selv*». Kristin har blitt møtt med skarpe kommentarer også de senere årene, etter at hun kom ut. Som ungdomsleder har hun deltatt i mange konfirmasjonsgudstjenester hvor det har vært mest naturlig for henne å gå i dress. Da har det fra benkeradene blitt stilt spørsmål om hvordan «*det*» passer inn i kirken og hva hun gjør der. Kristin syntes det var vanskelig å forholde seg til alt dette og slet med å både være lesbisk og en del av kirken. Hun har også opplevd at samfunnet for øvrig mener at det å være skeiv er feil.

Retorikken i de frikirkelige miljøene får Emma til å føle seg som om hun er «*en kasteball*». Det har også vært mange deltakere i debatten som har vært opptatt av å *forklare* hvorfor noen er LHBT+. Det blir ofte begrunnet i traumatiske hendelser og omsorgssvikt som har ledet dem til

en kjønns- og/eller identitetsforvirring: *«jeg føler jeg blir snakket som om jeg ikke er et vanlig menneske (...) man ikke blir tatt seriøst da»*. Ved å omtale LHBT+-legninger på denne måten mister LHBT+ personer autoritet i debatten. *«Selv om (debatten) egentlig ikke endrer mitt syn på meg selv så endrer det kanskje følelsen av hvem jeg er da. Det er egentlig mest den følelsen av å ikke bli tatt seriøst. Og at man tror det er en fase eller noe som kan helbredes»*.

I kirken opplevde Emma at hun måtte ignorere identiteten sin og at hun verken kunne være ærlig med seg selv eller menigheten. Hvis hun ikke gjorde dette fikk hun ikke være med *«i klubben»*. I prosessen mot å komme ut av skapet følte Emma at hun måtte gi opp alle vervene sine og forlate menighetene. Hun sluttet også etter hvert å identifisere seg som kristen. *«Jeg er en av de som følte at jeg måtte bryte med min egen tro og religion for å kunne ta steget videre for å komme ut av skapet»*. Emma har opplevd det som vondt og vanskelig å miste troen, men mener at det har vært nødvendig etter å ha ignorert seg selv i såpass lang tid.

Hanne opplever at det som en LHBT+-person er vanskelig å føle seg inkludert i pinsebevegelsen og at det ikke er rom til å være seg selv. Da hun ikke fikk lov til å være aktiv i noen av pinsemenighetene, ville hun ikke være med i det hele tatt – hun var jo ikke velkommen og opplevde en konflikt mellom menigheten og hvem hun var/er. For Hanne har menighetene påvirket gudsbildet hennes negativt, noe som også påvirket selvbildet negativt blant annet ved at hun opplevde at det var en konflikt mellom hennes seksuelle legning og Gud.

4.5.2 Mennesker/kirkens positive påvirkning på informantene

Alle informantene refererer til gode effekter kirken og mennesker har hatt på selvbilde. Lukas, Emma og Hanne, som alle forlot menighetene sine grunnet sin seksuelle legning, er intet unntak. Det varierer derimot hvor positiv påvirkning kirken/menighetene har hatt i forhold til negative. Det er for eksempel tydelig at pinsemenigheten har vært viktig for Hanne, som ytrer et ønske om å i hvert fall ha muligheten til å være med igjen. Lukas forlot Dnk til fordel for pinsemenigheten da han var ungdom. Dette var naturlig for ham ettersom det var der han følte seg hjemme. Før Lukas kom ut av skapet hadde han en god selvfølelse knyttet til arbeidet han gjorde i menigheten. *«Jeg tenkte at jeg gjør en såpass god jobb og de er såpass fornøyd med meg...»*. Det kommer frem at han har investert mye tid i menighetsarbeidet, samt at han trivdes godt i menigheten og i de rollene han hadde der.

Flere av informantene har uttrykt at debattene har fått dem til å føle seg sterkere og bedre. Gjennom debatten som Johanne omtaler som «*slitsom*» har hun fått se at hun er sterk og klarer å stå i det likevel, noe som har gitt henne mer selvtillit. «*Jeg kunne jo ha rømt fra det, men når jeg har valgt å stå i kirka så har det jo tvunget meg til å stå i kampen, sånn sett har (debatten) forandret meg*». Vi også kan se menneskers positive effekt på LHBT+-personers selvbilde i avsnittet om betydningen av andre som kjemper for LHBT+-rettigheter. Maria omtaler det lokale bedehuset på hjemstedet som å ha en familie å komme hjem til, der alle vet hvem du er og er glade for å se deg. I studiebyen, både på fakultetet og i kirken, er det snakk om at «*vi (LHBT+-personer) også skal høre hjemme i kirken*». Her føler Maria seg velkommen og sett.

I Dnk føler Emma at hun har en stemme, og at hun blir sett og hørt basert på hvem hun er, fordi Dnk snakker om religion og identitet istedenfor å skille dem fra hverandre. Dette gjør at hun opplever at det er plass til hele hennes identitet i kirken. Hun deltar regelmessig på gudstjeneste i regi av Kirkens Bymisjon: «*det er veldig hyggelig (...) man føler seg inkludert. Og da bryr ikke folk seg. Det er egentlig ikke noe å bry seg om*». Her opplever hun at hennes seksuelle orientering blir normalisert og samt at den ikke blir presset ut. William har også erfart at Dnk (og KFUK-KFUM) har vært god, aksepterende og inkluderende for LHBT+-personer. De har tydelig formidlet at homofile ikke skal skamme seg eller føle skyld for legningen sin, men at det tvert imot er normalt å være homofil. Dette gir han en følelse av støtte og å bli bekreftet. Kristins kjernefamilie var veldig opptatt av å forkynne om en gud som har skapt henne akkurat slik hun er. Og at Guds kjærlighet også gjaldt Kristin. Også presten hun møtte i senere tid, og resten av hennes stab, hadde stor betydning for Kristin sitt selvbilde i lys av Gud.

5. Drøfting

I denne delen av oppgaven skal det materialet som er samlet inn og analysert i kapittel 4. settes i spill med de teoretiske perspektivene presentert i kapittel 2, for så å ses i sammenheng med tidligere forskning som er gjort rede for i kapittel 1.

5.1 Hva kategoriserer LHBT+-personers opplevde gudsbilde?

Informantene skildrer dynamiske gudsbilder som har godt feste i barndommen, men som også har både forandret og/eller utviklet seg i etterkant. Dette kan vi se i lys av teorier utviklet av Freud, Rizzuto og Pargament.

I materialet kommer det frem at de fleste informantene kan se tilbake på de første årene og si noe om hvordan de opplevde Gud som barn. Eksempelvis forteller Emma om et positivt og varmt gudsbilde som hun bar med seg i oppveksten. I tillegg trekker de aller fleste informantene en «linje» til disse gudsbildenes opphav. Hanne knytter sitt barndomsgudsbilde til morens forkynnelse om Gud som en omsorgsfull far som gav henne et grunnlag for en gudsrepresentasjon som er tydelig koblet til farsbildet hennes. Et farsbilde som inneholdt trygghet og kjærlighet. Kristin gir foreldrenes fokus på kjærlighet, ærlighet og selvstendighet «æren» for det følelsesmessige gudsbildet hun formet i de tidligste årene. Informantene knytter også tidlige følelsesmessige gudsrepresentasjoner og gudsbegreper til både miljø og kultur. Kristin sier også at søndagsskolen var med på å forme gudsbildet hennes og Maria vektlegger kunstens betydning for barndomsbildet av Gud som en hvit, gammel mann. Dette går godt overens med Rizzutos teorier om at personers gudsbilder, både gudsrepresentasjoner og gudsbegreper, har opphav i tidlig barndom, forestillinger skapt i møte med nære omsorgspersoner og miljø. Disse faktorene fungerer som *objekter*.

Tross utviklingen av gudsbilder i tidlige leveår forteller informantene om alt fra små justeringer og vekst til drastiske omveltninger i gudsbildet. Disse endringene er resultat av mange faktorer. De er altså dynamiske, i strid med Freuds teorier, men i tråd med de teoretiske perspektivene til Rizzuto. Marias gudsbilde endret seg i konfirmasjonstiden fra en fjern, tilbaketrukket Gud til en som er nær, elskende og skapende. I likhet med Johanne passer ikke lenger bildet på Gud som en hvit, gammel, heterofil mann med gudsforestillingene hun nå har. Disse endringene endrer derimot ikke de essensielle karakteristikkene til Gud. Både Johanne og Maria har, som skrevet i analysen, blitt påvirket av et konkurrerende gudsbilde som innebar usikkerhet om

hvorvidt legningen deres var korrekt eller ei i Guds øyne. Dette til tross for at de selv trodde på en gud som hadde skapt også den delen av dem. De arbeidet seg begge gjennom det og er nå enda sterkere i sitt gudsbilde. Emma, Lukas, Kristin og Hanne forteller om hvordan bildet av Gud som en som så på LHBT+ som feil og synd preget deres gudsbilder fra tenårene. De har alle brutt med disse gudsbildene og har aktivt endret synet på Gud til en gud som aksepterer og har skapt hele mennesket – også LHBT+-personers seksuelle orientering.. Deres eksisterende gudsbilder er basert på de samme grunnleggende trekkene som bildet de hadde som barn. Som vi ser har gudsbildene til informantene i etterkant av barndommen, blitt påvirket av både objekter og livshendelser, inkludert å komme ut som LHBT+, og forkynnelse fra nære omsorgspersoner og religiøse aktører.

Fra intervjuene skapes også et bilde av gudsbildene til de to informantene som ikke lenger verken omtaler seg som kristne eller troende. William sier ikke noe om et gudsbilde med opphav fra de første leveårene. Han legger vekt på at han ikke har vokst opp i et kristent hjem og sier at gudsbildet ble utviklet gjennom fartstiden i barne- og ungdomskor i kirkelig regi. Det var ikke før han ble med i Ten Sing at gudsbildet av en nær Gud oppstod. Nå som han ikke lenger tror, sier han at gudsbildet fortsatt er det samme. Men han klarer ikke å tro på Gud. Dette stemmer overens med med Freud, Rizzuto og Pargaments teori om at alle mennesker har et gudsbilde, selv om de ikke tror på det. Det er vanskelig å si noe om hvordan dette gudsbildet påvirker William i dag – om det i det hele tatt gjør det. Det er også vanskelig å si om William har dette bildet, eller om han skildrer et tidligere gudsbilde og gudsbildet han har erfart at KFUK-KFUM forkynner. Også Emma sier at hun har det samme gudsbildet nå som hun omtaler seg som agnostiker, som da hun identifiserte seg med kristendommen. Dette kan også bekrefte tanken på at alle har gudsbilder, men det er samtidig tydelig at Emma er i en prosess med å finne ut hva og hvem hun tror på. Om hun tror på noe i det hele tatt. Likevel kan dette ses i samspill med Hoffmann (mfl.) sine funn: gudsbilder (i artikkelens tilfelle destruktive gudsbilder) slutter ikke nødvendigvis å påvirke selvbildet til personer som har valgt å forlate gudstroen og religionen (Chapter 13. Diversity Issues and the God Image, 2007). Som skrevet tidligere påstår Pargament at det for et individs mestring er mer essensielt hvor godt gudsbilde man har, enn om de har en gudstro eller ei.

Oppsummerende kan vi si at gudsbildene, slik informantene selv beskriver dem, er dynamiske med grunnlag i barndommen hvor det har blitt dannet av objekter. Som skildret tidligere har de tre informantene som har blitt sterkt påvirket av menighetenes negative syn på LHBT+-

seksualitet i forhold til Gud, i etterkant gått tilbake til gudsbildet de fikk presentert som barn. Det kan dermed virke som at gudsbildene til informantene er grunnfestet i det de har formet i barndommen, men at gudsbildene hele tiden både aktivt og passivt blir formet av livets løp. Materialet presentert i oppgaven går altså overens med teorien jeg har presentert om gudsbilders opphav og forandring.

5.2 Selvbilde i samspill med gudsbildene

I denne delen vil jeg sette informantenes opplevde dynamiske gudsbilder i sammenheng med deres opplevde selvbilde. Først ønsker jeg å se nærmere på en tydelig tendens i materialet: Gudsbildene som ikke lar informantene leve livet slik de opplever at de er skapt, forvitrer og blir erstattet av et gudsbilde som er mer positivt ladet for informantenes opplevelse av seg selv. Noen av informantene har måttet ta oppgjør med gudsbilder som har hatt negativt syn på deres legning. De fant frem til gudsbilder med større aksept for hvem de er, og som har mye til felles med gudsbildene fra barndommen.

5.2.1 Destruktive gudsbilder

Det er flere deler av troen informantene har fått formidlet som har vært destruktive for dem når de har fått stor innflytelse. De mest synlige eksemplene på dette er Guds syn på LHBT+-legninger og helvetestanken. Nesten alle informantene har på et eller annet tidspunkt vært usikker på om de, på grunn av sin seksuelle orientering, kom til å bli sendt til helvete. Dette skaper både usikkerhet rundt selvverd og frykt. Det kan også lede til følelsen av å ikke være en del av gruppen som mottar Guds grenseløse kjærlighet og nåde – det er forbeholdt til alle andre. Disse gudsbildene bærer i større eller mindre grad preg av det strenge gudsbildet Henriksen og Aarflot presenterer som et gudsbilde med destruktiv effekt på selvbildet. Gud blir uten forståelse for deres seksuelle legning og truer med straff hvis de ikke endrer seg eller ignorerer sin identitet.

5.2.1.2 Skam

Når jeg skal se på tegn til skamopplevelse hos informantene er det viktig å tydeliggjøre at dette er en tolkning, og at skammen også kan eksistere i større eller mindre grad. Ingen av informantene har selv uttalt direkte at de har kjent på skam. For å få frem de ulike perspektivene vektlegges derimot detaljer som i større eller mindre grad er tilstede hos informantene. Jeg

påstår ikke at noen av informantene i dag går rundt og føler på skam, ettersom intervjuene ikke har gitt nok grunnlag til dette.

Tre av informantene har måttet gi opp sin plass i menighetene. Det de opplevde i menigheten og i etterkant av bruddet med den, kan ses på som vond skam. De har blitt avvist og såret, og fått et brudd med menigheten og miljøet de tilhørte. Noen av dem også med Gud. Farstad skriver om viktigheten av at slike relasjoner blir bygget opp på ny ved at parten som har såret tar ansvar. Dette har ikke skjedd. Informantene har tatt helt avstand fra menighetene og har selv bygget seg selv opp igjen. Dette har de blant annet gjort ved å arbeide med eget gudsbilde, med avstand fra det bildet som menigheten står for. De har alle utviklet et gudsbilde som aksepterer dem, men bare to av disse informantene identifiserer seg nå med kristendommen.

Lukas er informanten som tydelig uttrykker tendenser til destruktiv skam knyttet til egen seksuell identitet. I perioden han hørte til pinsemenigheten og skjønte at han var homofil følte han at han var ekkel. Han ytrer også en usikkerhet overfor Guden som skal elske alle ubetinget: «*Vil jeg bli frastøtt?*». Lukas følte også at personene i menigheten så på han annerledes og på tosidigheten ved at «*alle*» sa de fortsatt var glad i ham, men likevel valgte å ta fra ham engasjementet han hadde bygget opp over mange år. Lukas sier selv at han hadde det vondt med seg selv i denne perioden.

Farstads kartlegging av ulike deler av identitet skammen kan knytte seg til kan være en hjelp i analyseringen av dette. Skammen som har fulgt ulike møter med kirken har både vært knyttet til *kropp & helse, sosialt nettverk & familie*, samt *normer & verdier*. Vi kan se på noen av informantenes erfaring i lys av disse kategoriene:

Kropp & helse: Lukas og William formidler en skam knyttet til andres dømmende blick. Lukas sier eksplisitt at de i menigheten «*så på (han) med nye øyne*» og William sensurerer iblant sin seksuelle legning for å unngå å bli dømt av andre i visse sammenhenger. Flere informanter, blant annet Kristin, Emma og Hanne, har også ytret at de på tidligere tidspunkt har vært inne på tanken at deres legning *er* feil, ikke bare at Gud eller andre mennesker mener det. Dette har eksempelvis ført til at de har prøvd å holde seksualiteten sin tilbake og bedt til Gud om å få slippe. Denne typen skam omtaler Farstad som kroppsskam.

Sosialt nettverk og familie: I møte med menigheter som har hatt et negativt syn på legningen deres har informantenes relasjoner til både enkeltpersoner og Gud vært preget av å ikke være gode nok eller riktige nok. Deres seksuelle identitet i seg selv har gjort at de ikke lenger har en verdig nok plass i menigheten til å blant annet ha ansvar og oppgaver.

Normer og verdier: Ved å leve livet som LHBT+-person vil man automatisk bryte en veletablert norm i samfunnet, nemlig tanken om å etablere en familie med en partner av motsatt kjønn. Denne normen er også godt festet i mange menigheter, hvor LHBT+ personer i tillegg til å bryte normen også går imot menighetens verdigrunnlag.

En av hovedutløserne til destruktiv skam er, ifølge Farstad, stigmatisering. Alle informantene har opplevd dette til en viss grad, og noen av dem i veldig stor grad. Derfor er det spennende å se at informantene likevel har klart å komme seg videre, mer eller mindre på egenhånd. Slik vi så i 5.1 har informantenes første gudsbilder stått sterkt i møte med gudsbilder de senere har fått forkynt, med negativt syn på LHBT+. Selv om Rizzuto mener at gudsbilder er dynamiske og endrer seg i løpet av livet, understreker hun de tidligste gudsbildenes betydning for de framtidige. Ut fra funnene i oppgaven kan det virke som at disse tidlige gudsbildene beskytter informantene mot senere opplevelser og møter med negative gudsbilder. De tidlige gudsbildene kan sammen med andre relasjoner, minner og fantasier, fungere som *objektrelasjoner* individet påvirkes av i nye tolkningsprosesser. Gudsbildene informantene har nå er tydelig utviklet fra barndommens bilde, men minner sterkt om disse.

5.2.2 Positive gudsbilder

Informantenes nåværende gudsbilder har mange fellestrekk med den empatiske guden, beskrevet av Henriksen og Aarflot (2013). Denne guden gir informantene rom til å være seg selv og til å føle på de vonde følelsene knyttet til hva de enkelte har måttet stå i, knyttet til menighetene og andre kristnes utsagn og syn på deres seksualitet. Det gir dem også frihet til å kunne reflektere rundt Gud. Informantene opplever å føle seg styrket av eget gudsbilde. De uttrykker å ha vokst opp med positive gudsbilder og det er også slike gudsbilder de finner tilbake til i arbeidet med å komme til rette med sin seksuelle orientering. Disse gudsbildene gir mange positive effekter på informantenes selvbilde, blant annet følelsen av at de er skapt, elsket og bekreftet. Dette påvirker selvbildene deres ved at de selv kan være stolte av sin seksuelle orientering og sterk i troen på at de skal ha en plass i kirken og samfunnet på lik linje med alle

andre. Det gir dem også motivasjon og styrke til å stå i debattene om deres plass i kirkelige miljøer.

I lys av dette kan vi konkludere med at gudsbilde og selvilde påvirker hverandre gjensidig. Slik Rizzuto påstår, leder informantenes rigide gudsbilder til rigide selvilder. Dette har ledet flere av informantene til usikkerhet og materialet understøtter Stålsetts teori om at dette i verste fall kan føre til angst og depresjon. Samtidig ser vi at tryggere og åpnere gudsbilder, for eksempel det empatiske gudsbildet til Henriksen og Aarflot, fører til et selvilde preget av aksept. Disse gudsbildene har informantene utviklet i samvirke med utvikling av selvilder.

5.3 Hva har kirkens behandling av «homofilisaken» betydd for opplevd selvilde og gudsbilde?

De større forskjellene mellom informantene kan ses i sammenheng med hvilke kirkelige miljøer individene har hatt sitt rotfeste i. Dette er en av mange faktorer, men det går igjen at de som har blitt anerkjent, i hvert fall til en viss grad, av kirkesamfunnet sitt, har slitt mindre med sitt eget syn på både legning og seg selv. Sitatet fra Henriksen: *«religiøs makt er også makt over sinnet»* passer godt inn her. Informantene sliter til tider med å skille mellom det gudsbildet som kirken i noen tilfeller formidler om en gud som svært negativ til LHBT+ og det gudsbildet de selv mener er korrekt. Dette har hatt en negativ påvirkning på deres selvilde og gudsbilde.

Likevel må vi ikke se forbi det faktum at selv de informantene som uttrykker at de gjennom mesteparten av livet har følt seg bekreftet av både Gud og kirken, har blitt skadet av personer og grupper som kritiserer legningen deres. Det har både gjort dem usikker i forhold til Gud og ledet til usikkerhet på hvor verdifulle og akseptable de er for andre mennesker. Dette kommer blant annet frem ved at også William, som er skråsikker på at Gud ville ha bekreftet og elsket ham som han er, syntes det er kjipt med de som ikke ser på Gud med samme øyne. Det er heller ikke bare kirkemiljøet du selv tilhører som påvirker opplevd selvilde og gudsbilde. Kristin forteller om nære slektninger tilknyttet bedehusmiljøet som hun anså som gode kristne. Deres syn på homofili overskygget alt det hun hadde lært i egen menighet og slik hun selv opplevde seg selv og Gud.

Kirken kan også ha en positiv virkning på opplevd selvilde og gudsbilde. Dette ser vi i informantenes fortellinger om andre som kjemper. Blant annet forteller Emma at hun i møte

med Dnk føler seg hørt og sett, fordi den nå oppleves som tydelig i sitt standpunkt: LHBT+-personers forhold blir også anerkjent av Gud og de skal være velkomne i kirken. For Maria er det også styrkende at andre tar kampen for henne. Det er informantene som har vokst opp i menighetssammenhenger hvor det har fantes støtte til LHBT+-miljøer, som har beholdt dette bekræftende gudsbilde mer eller mindre hele tiden. Jo tydeligere og støttende trossamfunnet har vært, jo tryggere opplever informantene at de er i forhold til Gud. Dette viser at kirkens uttalte støtte til LHBT+ gjør en positiv forskjell også på individnivå.

Måten debatten foregår har også mye å si for hvordan det påvirker LHBT+-individer. Opplevelsen av å bli snakket *til* og *om*, istedenfor å bli snakket *med* går igjen hos flere av informantene, og skaper en følelse av å være en sak eller ting.

Som vi har sett har kirken, spesielt for informantene med tidligere tilknytning til frikirkemiljøet, gjort det vanskelig å tro på Gud og anerkjenne seg selv samtidig. Det har gjort at informantene har måtte forlate kirken for å finne Gud og seg selv. Utfallet ble ulikt for informantene, men det har resultert i positive guds- og selvbilder.

Vi har tidligere sett at informantene i dag, samt tidvis i fortiden, skiller mellom kirkens behandling av «homofilisaken» og Gud. Samtidig har kirken både svekket og styrket informantenes selvbilde og relasjon til Gud. Enkelte informanter har også følt seg presset til å forlate menighetene, på grunn av kirkesamfunnets holdning til LHBT+-personer.

5.4 Hvordan har det å komme til rette med egen seksualitet/identitet vært knyttet til gudstro og gudsbilder?

5.4.1 Religiøs mestring

Som vi har sett kommer det tydelig fram i materialet at alle informantene har sett sin seksuelle legning i lys av gudstroen og -bildet deres. LHBT+-legningen har i ulik grad vært en stressor, sammen med blant annet samfunnets, Guds og menighetens syn på dette. For å se på dette i perspektiv av Pargaments teorier, vil jeg gjøre et forsøk på å sette deler av informantenes prosesser inn i mestringsprosessens syv stadier. Her kommer jeg til å se på deres seksuelle legning som stressor, først og fremst fordi det er dette som får gruppen til å skille seg ut fra majoriteten i samfunnet og i kirken. Ved å omtale deres seksuelle legning som en stressor er det viktig å presisere at det ikke ligger en negativ tolkning av deres legning til grunn. Dette er

en simplifisering av ulike mestringsprosesser informantene har gått gjennom og er resultat av tolkning. Legningen er heller ikke en stressor alene. For eksempel var både Lukas sin legning og menighetens meninger om den før han åpnet seg, stressorer. Det kommende er en simplifisering av ulike mestringsprosesser to informanter har gått gjennom og er resultat av tolkning.

5.4.1.1 Mestringsprosessen

Marias spiraltenkning

Marias stressorer var hennes seksuelle legning og et konkurrerende gudsbilde av en gud som ville teste henne og var negativ til LHBT+. Hvis dette gudsbildet var korrekt så sviktet hun Gud og strøk testen hvis hun levde ut legningen. Hun kunne enten leve ut legningen eller «bestå testen». Marias grunnleggende gudsbilde var av en gud som ikke er utspekulert og som har skapt henne til å være seg selv. Dermed kunne Maria hvile trygt i at hun er og kan leve livet som lesbisk. Etter å ha konkludert med dette stilte hun igjen spørsmål om hvorvidt dette også bare var en test. Det førte henne tilbake til starten av prosessen, til hun etter hvert ble sikker på at Gud ikke testet henne og at konklusjonen hennes var til å stole på. Resultatet av dette var et tryggere gudsforhold og et sterkere gudsbilde, og den religiøse mestringsprosessen hadde dermed en positiv effekt på Maria.

Emmas mestringsprosess

Fra tiden Emma innså at hun ikke var heterofil til hun kom ut som lesbisk gikk hun gjennom flere mestringsprosesser. Vi skal nå se nærmere på en tidlig mestringsprosess som ledet til ignorering av egen seksualitet. Det er opplevelsen av å ikke være heterofil som i dette tilfellet blir sett på som stressoren. Det var flere ressurser for å komme gjennom dette. I intervjuet nevner Emma ignorering av den seksuelle legningen, samt bønn og omvendelse, og sier at hun fikk bøker om selvhjelp da hun åpnet seg for pastorer. Orienteringssystemet til Emma fremmet forholdet mellom en kvinne og en mann som den eneste ordentlige formen for kjærlighet. Dette var bekreftet både av samfunnets normer, menighetens lære og gudsbildet som fikk et grep i Emma. Dette ledet til at Emma valgte å ignorere legningen sin og bestemte seg for å leve livet som heterofil. Emma lever med dette valget en stund, men opplever det som en slitsom og konstant kamp mot seg selv. Emma er ikke fornøyd med resultatet av denne mestringsprosessen. I en senere mestringsprosess virker det som at Gud og religion, slik den ble formidlet i pinsebevegelsen, og menighetene er stressorene, og resultatet ble å forlate

kristendommen helt. Denne prosessen blir ikke beskrevet i dybden her, men jeg vil likevel bemerke at Emma har vurdert deler av mestringsaktiviteten som unødvendig: hun hadde ikke trengt å velge mellom tro og identitet. Emma sier at hun fortsatt arbeider med troen, og det ser ut til at hun fortsatt er i vurderingsfasen av den tidligere mestringsprosessen. Mestringsprosessen har også resultert i et nytt gudsbilde, som er en utviklet versjon av bildet hun vokste opp med og som virker bekreftende overfor hennes legning. Emma viser tydelig at religion kan lede til både negativ og positiv mestring. I den første mestringsprosessen presentert overfor var legningen stressoren og ble sett på som et problem. Etter hvert som Emma arbeider med tro, erfaring og tanke kommer hun frem til at det er menigheten og det gudsbildet de formidler som for henne er et problem. Det skjer altså et tydelig skifte. Dette ligner også tidligere presentert uttalelse fra Hanne, som beskriver at det som før hindret henne i å leve ut sin seksuelle legning, det vil si bildet hennes på Gud, nå styrker henne i å leve ut livet slik hun er.

De presenterte teoriene om religiøs mestring løfter frem ulike faktorer som kan lede til negativ religiøs mestring. Disse tar først og fremst utgangspunkt i at individet føler noe overfor Gud, at Gud har sviktet eller vil dem vondt eller at de ikke stoler på Gud. Marias usikkerhet rundt Guds syn på LHBT+ kunne absolutt ha ledet til negativ religiøs mestring hvis hun ikke hadde konkludert med at hun stoler på at Gud vil henne godt. Men disse faktorene dekker ikke informantenes erfaringer med religiøs mestring. Pargament har i senere verk sett på individer som føler at det er de selv som har skuffet, syndet mot Gud og at det er dem det er noe galt med⁷. Redegjørelsen mangler også perspektiv på at Gud kan bli forkynt som både god og vond på samme tid for enkelte grupper, noe som gjør at det gode ved Gud blir forbeholdt alle andre, men ikke deg selv.

For å konkludere kan vi si at det å komme til rette med egen seksualitet/identitet henger sammen med gudsbildene informantene har, i den grad at informantene ikke klarer å tro på gudsbildene som gjør det vanskelig for dem å være seg selv. Både fordi det er vondt for dem, men også fordi de ikke får det til å gå opp logisk sett. Et gudsbilde av en gud som har et positivt syn på dem og har skapt hele individet inkludert deres seksualitet, får informantene til å føle seg bekreftet –

---

⁷ Se for eksempel Pargament, K., Feuille, M., & Burdzy, D. (2011). The Brief RCOPE: Current Psychometric Status of a Short Measure of Religious Coping. *Religions*(2), ss. 57-76.

noe som også styrker dem utenfor kirken (Stålsett, 2014, s. 105). Samtidig ser vi at informanter som har et positivt syn på sin legning tenker større om Gud, samt søker til gudsforestillinger som fremmer LHBT+. Det er altså en samvariasjon mellom gudsbilder og individets syn på seg selv, og det er ikke lett å skille hva som kommer først: et gudsbilde med positivt syn eller eget bekræftende syn på seg selv. Mest sannsynlig går påvirkningen begge veier. Flere av informantene måtte arbeide med gudsbildet fordi det ikke lenger var mulig å tro på det da de opplevde at legningen er en essensiell del av deres identitet og kropp. Det var ikke nødvendigvis et positivt gudsbilde som gjorde at de kjente på sikkerheten i at legningen er en del av dem. Det kommer også frem at informantene er opptatt av å bli bekræftet av Gud og at Gud har skapt legningen deres med en mening. I et samfunn og i en religion hvor LHBT+-legning har blitt sett ned på over lang tid, kan gudsbildet både løfte dem opp og tyngre deres opplevelse av egenverd. Utfallet henger tydelig sammen med hva slags syn de tror Gud har på dem og deres legning.

5.5 I lys av forskningsoversikten

I forskningsartikkelen «Diversity Issues and the God Image» kommer Hoffman mfl. frem til at religiøse normer som ser ned på LHBT+-seksualiteter ofte fører til at individet enten undertrykker legningen sin eller forlater kirken og troen (2007). Dette bekræftes i oppgavens materiale; informantene har både brutt med trossamfunn og tro på grunn av legningen deres. I etterkant har noen av informantene kommet frem til et gudsbilde de selv lever godt med, mens en av informantene opplevde det som så problematisk at kristendommen som helhet måtte forlates.

Hovedfunnet i «Destroying False Images of God» (Deguara, 2018) er at deltakerne i forskningsprosjektet hennes endrer gudsbildene sine i arbeidet med å finne ut av sin egen identitet som LHBT+ og kristen. Som vi har sett, er dette også et fellestrekk blant denne oppgavens informanter. I likhet med Deguaras funn, ser vi også her at informantene ofte går fra et mer negativt syn på egen legning til et mer positivt syn. Flere av informantene uttrykker at selv om ingen ønsker å skille seg ut på en negativ måte, så ville de ikke nå endret legningen sin hvis de kunne. Det er en del av hvem de er og de er stolt av å være slik. Deguara skriver om to hovedfaktorer som går igjen blant de informantene som klarer å overkomme stigmatiseringen og negativiteten fra kirken og å skape en positiv endring i gudsbildene: de har en sterk tro på Guds grenseløse kjærlighet og de klarer å skille mellom Gud og kirken. Jeg har tidligere vist at

alle informantenes barndoms- og nåværende gudsbilder er sterkt preget av denne kjærligheten og at informantene i arbeidet med identitet har klart å skape et skille mellom hva menighetene har sagt om Gud og hvem Gud er for dem selv. Deguara bruker begrepet *spirituell diaspora* for å beskrive hvordan LHBT+-personer drives til å fjerne seg fra kirkelige samfunn for å klare å finne ut av hvem og hvordan de tror Gud er. Dette er noe som gjenspeiles i materialet. Det er slik de fleste informantene kommer til rette med at det ikke er noe feil med dem fordi de er LHBT+-personer – de er derimot skapt slik de er med mening.

Skillet mellom Gud og kirken er også noe Elin Røsoks informanter bar preg av. Røsok forteller at alle informantene hennes har beholdt troen på Gud og at de har en varierende grad av kirkelig tilknytning. To av mine informanter har mistet troen på Gud, og en av disse mistet den på grunn av erfaringene i møte med trosmiljøets syn på LHBT+. Denne forskjellen i funn er sannsynligvis tilfeldig, ettersom vi begge intervjuet ganske få informanter og dermed ikke kan generalisere funnene.

6. Hva kan diakonien ta med seg videre?

I avrundingen av oppgaven er det nyttig å trekke linjer mellom funnene og diakonien, og løfte blikket opp mot hva diakonien kan og bør ta med seg videre. I begynnelsen av oppgaven skrev jeg at diakonien har som mål å være en aktiv samfunnsaktør og skape inkluderende fellesskap. Disse fellesskapene skal «*sørge for at ingen faller utenfor*» (Kirkerådet, Den norske kirke, 2008). For å drive med diakoni må vi ha et kritisk blikk på hva som beveger seg i samfunnet og kirken, og på hva vi som kirke bidrar med. Funnene ovenfor viser at vi som kirke ikke bare strever med å inkludere LHBT+-personer, men at kirken også selv har skyld i at gruppen er utenfor i utgangspunktet. Dette må vi se nærmere på og gjøre noe med. Hvis vi som kirke skal være et inkluderende fellesskap samt spre Guds betingelsesløse kjærlighet i verden, kreves det bevissthet rundt minoritetsgrupper i samfunnet. Spesielt dem som kirken selv har hatt og/eller fortsatt delvis har et negativt syn på i lys av gudsforståelsen; de som kan rammes negativt av kirkens formidling og presses ut. Med vår religiøse makt følger det også et ansvar. Et ansvar til å reflektere og være bevisst over at både ord, meninger og handlinger påvirker andres gudsbilde og selvbilder. I Dnk har diakonien et særlig ansvar for å ta vare på det skapte mennesket.

Dobbeltheten ved å forkynne en gud som har skapt og elsker alle, samt at Gud ikke ønsker at mennesker skal ha LHBT+-seksualiteter er vanskelig å forholde seg til for de som står i dette. Som kirke har vi i mange tilfeller vært med på å forsterke dette spriket. Hvis vi forkynner at Gud har grenseløs kjærlighet for alle mennesker og at nåden er for alle, hva skjer da med de som får høre at de ikke er riktige? Hvis vi ser tilbake til diakoniplanen til Dnk kan man i lys av det foregående se på følgende sitat med et kritisk blikk: «*Skaper (...) seksuell legning (...) avstand?*». Vi har allerede sett at kirken har bidratt til å svekke LHBT+-personers guds- og selvbilde. Er det da gunstig og rettferdig å stille spørsmålet på denne måten? Eller bør spørsmålet stilles på en måte som ansvarliggjør kirken og diakonien i større grad?

Kirkens misjon blir også svekket i lys av at flere informanter, i større eller mindre grad, måtte distansere seg fra kirken for å finne Gud. Spesielt de tre med tilknytning til pinsemenigheter som måtte ta avstand fra menigheten, hvor en av dem har mistet den religiøse tilhørigheten. Diakonalt sett er det bekymringsverdig at menigheter presser ut LHBT+-medlemmer på grunn av deres seksualitet. Det er tydelig at informantene hadde en sterk tilknytning til menighetene, hvor de hadde både religiøs og sosial tilhørighet. Det er en stor overgang å plutselig stå uten dette.

Vi ser også at informantenes nåværende gudsbilder har god innflytelse på selvbildet. En kan imidlertid ikke ta det for gitt at alle i tilsvarende situasjoner selv klarer å komme seg dit. Dette viser at diakonien har noe å by på i samfunnet, hvis vi passer på at LHBT+-personer blir inkludert og har muligheten til å møte sunne gudsbilder med positivt syn på hele mennesket.

7. Konklusjon

Hensikten med denne oppgaven er å belyse samspillet mellom LHBT+-personers gudsbilde og selvbilde ved å svare på problemstillingen: *Hva karakteriserer LHBT+-personers opplevde gudsbilde og hva betyr dette for deres opplevde selvbilde?* I det kommende ønsker jeg å forsøke å svare på dette spørsmålet i lys av det foreliggende.

Informantene skildrer dynamiske gudsbilder med opphav i tidlig barndom og som både har utviklet seg og for noen drastisk forandret seg gjennom årene. Som barn virker det som at gudsbildene har vært veldig aksepterende i forhold til individet og at Gud er varm og kjærlig. Gudsbildene informantene har i dag rommer alle forestillingen av en gud som har skapt deres seksualitet på linje med heterofiles seksualiteter og at Gud elsker dem slik de er. På veien til dette gudsbildet har informantene til ulik grad vært preget av et konkurrerende bilde av en gud med negativt syn på LHBT+-seksualitet.

Det å komme til rette med egen seksualitet og identitet har vært sterkt knyttet til formingen av gudsbildet. De har tydelig arbeidet med gudsbildet i lys av sin seksualitet og Gud har blitt noe større og noe som ikke lenger kan plasseres i menneskelige kategorier knyttet til kjønn. For å kjenne seg igjen i læren om at Gud elsker og har skapt alle i sitt bilde har informantene måttet ta et oppgjør med bilder på at deres seksualitet ikke er ønsket av Gud. Informantene er nå sikre på at Gud har skapt dem akkurat slik de er og at Gud elsker dem også når de lever ut sin seksualitet. Dette får informantene til å føle seg elsket og det virker bekræftende overfor deres seksuelle orientering, som det i mange deler av samfunnet blir stilt spørsmål ved. Gudsbildene med negativt syn på LHBT+ har fungert destruktivt på informantenes selvbilder og gjort at de har følt seg ekskludert fra Guds grenseløse kjærlighet. Når kirken snakker om en gud som ikke aksepterer LHBT+, skades selvbilder og LHBT+-personer blir drevet ut i en *spirituell diaspora*. Det skapes en for stor avstand mellom den Guden som formidles og den guden informantene erfarer. Det blir også et for bredt gap mellom «Gud» og erfaringene de har fra livet generelt. Dermed blir gudsbildet og erfaringer satt opp mot hverandre og LHBT+ personer må ta et valg. Hvis de går for det formidlede negative gudsbildet, må de fortrenge seg selv – noe som kan være psykisk skadelig. Hvis de går for erfaringene, kan det enten lede til et moderert gudsbilde eller til forkasting av tro på den kristne guden. Det siste kan være bedre for psyken enn det foregående, men det vil ikke nødvendigvis gjøre at man blir kvitt det negative gudsbildet. For informantene har rom og frihet til å reflektere rundt Gud, tro og deres plass i det store bildet

vært nødvendig for å utvide bildet på Gud for å også romme deres identitet. De er eller har vært i en slags *spirituell diaspora*, noe som har vært nødvendig for å kombinere tro med deres seksuelle legning.

Gudsbildene har endret seg i samspill med å komme til rette med deres seksualitet. Informantene har alle måtte ta avstand fra negative gudsforestillinger for å beholde troen på Gud og et positivt selvbilde. Og det virker som at trygge gudsbilder fra barndommen har hatt en beskyttende funksjon mot møter med negative gudsbilder de senere årene. Bildet av Gud som skaperen, også av LHBT+-personers legning, løfter informantene og gir dem styrket selvbilde.

Litteraturliste

- Alvesson, M., & Sköldbeg, K. (2008). *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi og kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Anderssen, N., & Malterud, K. (. (2013). *Seksuell orientering og levekår*. Bergen: UniHelse/Uni Research AS.
- Danbolt, L. J., Engedal, L. G., Hestad, K., Lien, L., & Stifoss-Hanssen, H. (2014). *Religionspsykologi*. (H. Stifoss-Hanssen, Red.) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Deguara, A. (2018). Destroying False Images of God: The Experiences of LGBT Catholics. *Journal of Homosexuality*(65:3), ss. 317-337.
- DeYoung, P. (2015). *Understanding and Treating Chronic Shame: A Relational/Neurobiological Approach*. New York: Routledge.
- Fagerli, G. (2013). Homofile i kirken - Kort omriss fra biskop Osbergs brev i 1992 fram til i dag. (S. Lindvig, & G. Fagerli, Red.) *Tidsskrift for sjelesorg*(1), ss. 14-17.
- Farstad, M. (1/2013). Identitetsarbeid i spennet mellom selvaktelse og skam. *Tidsskrift for sjelesorg*(3), ss. 182-200.
- Farstad, M. (2/2013). Skam, skyldfølelse og ensomhet. I L. Engedal, L. Persson, & E. Torp, *Trygge Rom* (ss. 101-117). Oslo: Verbum.
- Farstad, M. (2016). *SKAM: eksistens, relasjon, profesjon*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Fladmoe, A., Nadim, M., & Birkvad, S. R. (2019). *Erfaringer med hatytringer og hets blant LHBT-personer, andre minoritetsgrupper og den øvrige befolkningen*. Institutt for samfunnsforskning. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Folkhälsomyndigheten. (2015). *Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner. En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige*. Halmstad.
- Frielingsdorf, K. (2006). *Seek the face of God : discovering the power of your images of God*. Notre Dame: Ave Maria Press.
- Halstensen, K. (2016). Når min tenkte Gud møter mine følelsers Gud. *Strek*(2), 40-45.
- Haugen, H. M. (2018). *Diakoni i velferdssamfunnet: mangfold og dilemmaer*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Henriksen, J.-O. (2013). *Relating God and the self*. Farnham : Ashgate.
- Henriksen, J.-O. (2014). Religionspsykologi som grunnlag for kultur- og religionskritikk. I L. J. Danbolt, L. G. Engedal, H. Stifoss-Hanssen, K. Hestad, & L. Lien, *Religionspsykologi* (ss. 59-67). Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Henriksen, J.-O., & Aarflot, H. M. (2013). Tro og identitet - under erfaringens trykk. *Tidsskrift for Sjelesorg*.
- Hoffman, L., Knight, S., Boscoe-Huffman, S., & Stewart, S. (2007). Chapter 13. Diversity Issues and the God Image. *Journal of Spirituality in Mental Health*, ss. 257-279.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Oslo: Abstrakt forlag.
- Kirkerådet, Den norske kirke. (2008). *Plan for diakoni i Den norske kirke*. Oslo: Kirkerådets kommunikasjonsavdeling.
- Krumsvik, R. J. (2013). *Innføring i forskningsdesign og kvalitativ metode: kompendium*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Mellomkirkelig råd. (2013). *Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene*. Mellomkirkelig råd for Den norske kirke.
- Merriam-Webster. (2019). *Cisgender*. Hentet fra Merriam-Webster Dictionary: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/cisgender>
- Pargament, K. I. (1997). *The Psychology of Religion and Coping: Theory, Research, Practice*. New York: Guilford Press.
- Pargament, K., Feuille, M., & Burdzy, D. (2011, 02 22). The Brief RCOPE: Current Psychometric Status of a Short Measure of Religious Coping. *Religions*(2), ss. 57-76.
- Rizzuto, A. M. (1979). *The Birth of a Living God: A Psychoanalytic Study*. The University Chicago Press.
- Skjeldal, E. (2012). Sorg er tilknytningens pris. *Lys og Liv*(3), 8-9.
- Stålsett, G. (2014). Psykodynamiske perspektiver på religiøs tro - objektrelasjonsteori og selvpsykologi. I L. J. Danbolt, L. G. Engedal, K. Hestad, L. Lien, & H. Stifoss-Hanssen, *Religionspsykologi* (ss. 97-111). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Torbjørnsen, T. (2014). Religiøs mestring. I L. Danbolt, L. Engedal, H. Stifoss-Hanssen, K. Hestad, L. Lien, & H. Stifoss-Hanssen (Red.), *Religionspsykologi* (ss. 127-141). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Wadstein, C. (2013). Från Klagovisorna till jämlikhetens själastuga - själavård i ett maktperspektiv. (S. Lindvig, & G. Fagerli, Red.) *Tidsskrift for sjelesorg*(1), ss. 45-54.

Appendix

Vedlegg 1: Informasjonsskriv til informanter

Vil du delta i forskningsprosjektet «Gudsbilde og LHBT+-personers selvbilde»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å forske på hva opplevd gudsbilde betyr for LHBT+-personers selvbilde. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med denne masteroppgaven å forske på hvordan LHBT+-personer selv opplever å få sin seksualitet diskutert som noe kontroversielt i kirken. Hvordan påvirkes de når kirken forkynner en gud som ikke syntes deres seksualitet er optimal eller når det forkynnes om en gud som aksepterer deres seksualitet på lik linje som andres? Hvordan opplever de det skiftet som har skjedd i kirken de siste årene? Jeg er nysgjerrig på kirkens ansvar overfor denne gruppen og lurer på hvordan LHBT+ personer opplever at kirken har påvirket deres gudsbilde og selvbilde.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

VID vitenskapelig høyskole er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi en fellesbekjent mener du har noe å fortelle om temaet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar i et intervju med meg. Det vil ta deg ca. 45 minutter og intervjuet blir tatt opp på lydopptak. Intervjuet inneholder spørsmål om ditt møte med Den norske kirke, ditt selvbilde og gudsbilde, og din seksuelle orientering. Dine svar fra intervjuet blir registrert elektronisk»

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Min veileder, Anne Austad, vil ha tilgang ved behandlingsansvarlig institusjon
- Navnet og kontaktopplysningene dine vil bli erstattet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.

Som deltaker vil du ikke kunne gjenkjennes i publikasjon. Sammen med fire til seks andre personer vil dine erfaringer bli delt i oppgaven og dere vil alle bli anonymisert. Alder kan bli publisert.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 15. november 2019. Etter prosjektslutt blir personopplysninger og opptak fra intervju slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet)
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra VID vitenskapelig høyskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- VID vitenskapelig høyskole avd. Diakonhjemmet ved Anne Austad, på epost Anne.Austad@vid.no
- Vårt personvernombud: [sett inn navn på personvernombudet hos behandlingsansvarlig institusjon]
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Hungnes

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Gudsbilde og LHBT+-personers selvbilde*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 15. november 2019

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Jeg kommer til å stille en del spørsmål i presensform, men hvis det du svarer nå er annerledes enn det du har tenkt eller opplevd før så del gjerne det også. Og ikke vær redd for å legge til ting som er litt utenfor spørsmålene.

I. Møte med Den norske kirke

- Hva er ditt forhold til DNK?
- Hva slags plass har du i kirken?
  - Har du hatt et annet forhold/en annen plass før?
- Har du fulgt med på noen kirkelige debatter rundt LHBT+-personers seksualitet?
  - Hvordan har du opplever du kirkens debatt rund LHBT+-personer?

II. Informantens seksuelle orientering

- Hva er din seksuelle orientering?
- Har du opplevd/opplever du en konflikt mellom din seksuelle orientering og kirken?
- Tror du at din seksualitet har påvirket hvordan du har blitt møtt i kirken?

III. Informantens selvbylde i lys av gudsbilde

- Kan du dele noen av tankene dine rundt hvem Gud er?
- Har du hatt et annet gudsbilde før?
- Har du opplevd en konflikt mellom din seksuelle orientering og Gud?
- Hvordan har de kirkelige debattene rundt LHBT+-personer påvirket
  - synet ditt på Gud?
  - selvbildet ditt?
- Påvirker troen din på Gud ditt eget syn på deg?
- Har gudsbildet ditt påvirket ditt syn på din seksuelle orientering?
- Har troen din på Gud påvirket valgene du har tatt rundt din seksuelle orientering?

IV. Til slutt

- Hvordan har debattene påvirket synet ditt på kirken og det kristne fellesskapet?
- Hvordan har synet ditt på Gud påvirket utfoldelsen av livet ditt?